

Regeringens proposition

1997/98:164

Ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank Prop.
1997/98:164

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 14 maj 1998

Göran Persson

Erik Åsbrink
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I november 1997 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition om Riksbankens ställning (prop. 1997/98:40). Propositionen innehöll bl.a. förslag till en ny ledningsstruktur för Riksbanken, en bestämmelse som anger att Riksbanken skall ha ett prisstabilitetsmål för sin verksamhet samt ändringar beträffande ansvaret för valutapolitiken. I den nämnda propositionen föreslås omfattande ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Med anledning härav finns det skäl att se över lagen i sin helhet.

I denna proposition föreslås att riksbankslagen delas in i kapitel. Därutöver föreslås att Riksbanken ges en utökad föreskriftsrätt, att bestämmelserna om Riksbankens kreditgivning förtydligas, att en bestämmelse om att Riksbanken får tillhandahålla system för avveckling av betalningar införs och att begreppet kreditinstitut ändras till finansinstitut.

De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut	3
2 Lagtext	4
2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	4
2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	8
2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	12
2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering	13
2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar	16
2.6 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	17
3 Ärendet och dess beredning	18
4 Överväganden	20
4.1 Lagen om Sveriges riksbank delas in i kapitel	20
4.2 Riksbankens kreditgivning	22
4.3 Föreskriftsrätt för Riksbanken	28
4.4 Begreppet kreditinstitut ersätts av begreppet finansinstitut	Fel! Bokmärket är inte definierat.
5 Ekonomiska konsekvenser.....	32
6 Författningskommentar.....	33
6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	33
6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	35
6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	36
6.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering	37
6.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar	37
6.6 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	37
Bilaga 1 Lagrådsremissens lagförslag	38
Bilaga 2 Lagrådets yttrande	53
Bilaga 3 Lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank - så som den föreslås se ut den 1 januari 1999	57
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 maj 1998	68
Rättsdatablad	69

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1997/98:164

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
2. lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
3. lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
4. lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering,
5. lag om ändring i lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar,
6. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

dels att 18 och 19 §§ skall upphöra att gälla¹,

dels att rubrikerna närmast före 1, 4, 5, 23, 31, 41, 47 och 50 §§ skall utgå,

dels att i 3, 22 och 51 §§ ordet ”kreditinstitut” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”finansinstitut” i motsvarande form,

dels att nuvarande 1 § skall betecknas 1 kap. 1 §, nuvarande 2 § skall betecknas 10 kap. 1 §, nuvarande 3 § skall betecknas 6 kap. 1 §, nuvarande 5–8 §§ skall betecknas 5 kap. 1–4 §§, nuvarande 9 § skall betecknas 6 kap. 2 §, nuvarande 11, 13–16 §§ skall betecknas 7 kap. 2, 4–7 §§, nuvarande 22 § skall betecknas 6 kap. 9 §, nuvarande 22 a § skall betecknas 7 kap. 8 §, nuvarande 23–28 §§ skall betecknas 8 kap. 1–6 §§, nuvarande 30 § skall betecknas 9 kap. 7 §, nuvarande 37 § skall betecknas 9 kap. 3 §, nuvarande 42 a § skall betecknas 4 kap. 3 §, nuvarande 51–54 §§ skall betecknas 11 kap. 1–4 §§,

dels att de nya 1 kap. 1 §, 5 kap. 1 §, 7 kap. 7 §, 8 kap. 1 § och 11 kap. 2 och 3 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 6 kap. 5, 7 och 8 §§ av följande lydelse,

dels att rubriken till nya 1 kap. skall lyda ”Verksamhetsmål och ledning”, rubriken till nya 2 kap. skall lyda ”Fullmäktige”, rubriken till nya 3 kap. skall lyda ”Direktionen”, rubriken till nya 4 kap. skall lyda ”Gemensamma bestämmelser för fullmäktige och direktionen”, rubriken till nya 5 kap. skall lyda ”Sedlar och mynt”, rubriken till nya 6 kap. skall lyda ”Penningpolitik och betalningssystem”, rubriken till nya 7 kap. skall lyda ”Valutapolitik”, rubriken till nya 8 kap. skall lyda ”Övriga uppgifter”, rubriken till nya 9 kap. skall lyda ”Administrativa bestämmelser”, rubriken till nya 10 kap. skall lyda ”Budget, vinstdisposition och ansvarsfrihet” och rubriken till nya 11 kap. skall lyda ”Avgifter, vite m.m.”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Sveriges riksbank, som enligt 9 kap. 12 § regeringsformen är *landets* centralbank och en myndighet under riksdagen, får endast bedriva eller ta del i sådan verksamhet som enligt lag ankommer

Riksbanken, som enligt 9 kap. 12 § regeringsformen är *rikets* centralbank och en myndighet under riksdagen, får endast bedriva eller ta del i sådan verksamhet som enligt lag ankommer på Riksbanken.

¹ Senaste lydelse av
18 § 1992:1619
19 § 1995:969.

5 kap.

1 §²

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen har Riksbanken ensam rätt att ge ut sedlar och mynt. *Riksbanken* skall bestämma utformningen av de sedlar och mynt som banken ger ut.

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen har Riksbanken ensam rätt att ge ut sedlar och mynt. *Fullmäktige* skall bestämma utformningen av de sedlar och mynt som banken ger ut.

Sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken är lagliga betalningsmedel. Penningheten i Sverige kallas krona. Kronan delas i etthundra öre.

6 kap.

5 §

Riksbanken får i penningpolitiskt syfte

1. *bevilja kredit mot betryggande säkerhet och ta emot inlåning,*
2. *köpa, sälja och förmedla svenska statspapper, andra lätt omsättningsbara värdepapper, valuta samt rättigheter och skyldigheter som anknyter till sådana tillgångar,*
3. *ge ut egna skuldebrev.*

Räntevillkoren för Riksbankens in- och utlåning enligt första stycket 1 skall offentliggöras.

7 §

Riksbanken får tillhandahålla system för avveckling av betalningar och på annat sätt medverka i betalningsavveckling.

För att främja betalningssystemets funktion får Riksbanken bevilja deltagarna i systemet kredit under dagen. Kredit får endast beviljas mot betryggande säkerhet. Staten behöver inte ställa säkerhet.

8 §

Om det finns synnerliga skäl får Riksbanken i likviditetsstödjande syfte på särskilda villkor bevilja kredit eller lämna garanti till sådana bankinstitut och svenska fö-

² Senaste lydelse av förutvarande 5 § 1994:1539.

7 kap.

7 §

Riksbanken får med eller utan räntegottgörelse ta emot insättningar i valuta eller guld från andra stater, mellanstatliga organ och bankinrättningar. Riksbanken får göra sådana insättningar hos bankinrättningar.

Riksbanken får med eller utan räntegottgörelse ta emot insättningar i valuta eller guld från andra stater, mellanstatliga organ samt svenska och utländska banker. Riksbanken får göra sådana insättningar hos svenska och utländska banker.

Riksbanken får även ingå avtal om skyldigheter och rättigheter som anknyter till de insättningar som anges i första stycket.

8 kap.

1 §³

Riksbanken skall ta emot betalningar till och göra utbetalningar för staten.

Riksbanken får ta emot inlåning från staten.

Riksbanken får inte bevilja kredit till eller förvärva skuldförbindelse direkt från staten, annat offentligt organ eller institution inom Europeiska unionen.

Riksbanken får dock enligt 6 kap. 7 § andra stycket bevilja kredit till staten under dagen.

Riksbanken får dock inom ramen för övriga bestämmelser i denna lag bevilja kredit till och förvärva skuldförbindelse från kreditinstitut som ägs av staten eller annat offentligt organ.

Riksbanken får också inom ramen för övriga bestämmelser i denna lag bevilja kredit till och förvärva skuldförbindelse från finansinstitut som ägs av staten eller annat offentligt organ.

11 kap.

2 §⁴

Den särskilda avgiften enligt 51 § skall svara mot en ränta på underskottet för varje dag som uppgår till två gånger den utlåningsränta som Riksbanken tillämpar vid beviljande av kredit till bankinstitut enligt 18 § första stycket.

Den särskilda avgiften enligt 1 § skall svara mot en ränta på underskottet för varje dag som uppgår till två gånger den utlåningsränta som Riksbanken tillämpar vid beviljande av kredit enligt 6 kap. 5 §.

Om det finns särskilda skäl, får avgiften sättas ned helt eller delvis.

3 §⁵

Den som inte fullgör sin skyldig-

Den som inte fullgör sin skyldig-

³ Senaste lydelse av förutvarande 23 § 1995:969.

⁴ Senaste lydelse av förutvarande 52 § 1995:969.

⁵ Senaste lydelse av förutvarande 53 § 1997:104.

het enligt 22 § att lämna uppgifter eller visa upp handlingar eller lämnar oriktig uppgift när skyldigheten fullgörs skall dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken. Om ett vite har förelagts med stöd av 22 § fjärde stycket, får dock inte dömas till straff för gärning som omfattas av föreläggandet.

het enligt 6 kap. 9 § att lämna uppgifter eller visa upp handlingar eller som lämnar oriktig uppgift när skyldigheten fullgörs skall dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken. Om ett vite har förelagts med stöd av 6 kap. 9 § fjärde stycket, får dock inte dömas till straff för gärning som omfattas av föreläggandet.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Prop. 1997/98:164

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank i dess lydelse enligt lagen (1998:000) om ändring i nämnda lag

dels att 38 och 41 §§ skall upphöra att gälla¹

dels att rubriken närmast före 9 § skall utgå,

dels att nuvarande 4 § skall betecknas 1 kap. 2 §, nuvarande 10 § skall betecknas 7 kap. 1 §, nuvarande 20 § skall betecknas 6 kap. 6 §, nuvarande 29 § skall betecknas 4 kap. 1 §, nuvarande 31 och 32 §§ skall betecknas 1 kap. 3 och 4 §§, nuvarande 33 § skall betecknas 2 kap. 1 §, nuvarande 33 a § skall betecknas 3 kap. 1 §, nuvarande 33 b § skall betecknas 2 kap. 2 §, nuvarande 34 och 35 §§ skall betecknas 9 kap. 1 och 2 §§, nuvarande 39 § skall betecknas 4 kap. 5 §, nuvarande 39 a § skall betecknas 4 kap. 4 §, nuvarande 40 § skall betecknas 9 kap. 6 §, nuvarande 41 a § skall betecknas 3 kap. 2 §, nuvarande 42 § skall betecknas 6 kap. 3 §, nuvarande 43 § skall betecknas 2 kap. 3 §, nuvarande 44 § skall betecknas 3 kap. 3 §, nuvarande 45 § skall betecknas 4 kap. 6 §, nuvarande 46 § skall betecknas 4 kap. 2 §, nuvarande 47–49 §§ skall betecknas 10 kap. 2–4 §§, nuvarande 50 § skall betecknas 6 kap. 4 §, nuvarande 56 § skall betecknas 11 kap. 5 §,

dels att de nya 1 kap. 2 §, 6 kap. 6 §, 9 kap. 2 §, 10 kap. 3 § och 11 kap. 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 1 kap. 5 §, 2 kap. 4 § och 9 kap. 4 och 5 §§, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1997/98:40

Föreslagen lydelse

1 kap

2 §

Riksbanken har enligt 9 kap. 12 §
regeringsformen ansvaret för penningpolitiken.

Riksbanken har enligt 9 kap. 12 §
regeringsformen ansvaret för penningpolitiken. *Riksbanken får inom detta ansvarsområde utfärda föreskrifter.*

Målet för Riksbankens verksamhet skall vara att upprätthålla ett fast penningvärde.

Riksbanken skall också främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

5 §

Ärenden som inte skall avgöras av fullmäktige avgörs av direktionen. Direktionen kan besluta att ärenden får avgöras av riksbankschefen eller någon annan tjänsteman i Riksbanken.

¹ Senaste lydelse av
38 § 1996:1021.
41 § 1997:104.

2 kap.

4 §

Fullmäktige får för Riksbankens räkning lämna remissyttranden inom sitt verksamhetsområde.

6 kap.

6 §

I penningpolitiskt syfte får Riksbanken genom beslut i enskilda fall uppställa kassakrav gentemot kreditinstitut.

Med kassakrav avses att viss andel, högst femton procent, av *kreditinstitutets* placeringar eller förbindelser, beräknade på det sätt Riksbanken i *det enskilda fallet* bestämmer, skall under angiven tid motsvaras av medel som med eller utan räntegottgörelse skall inestå på räkning för institutet i Riksbanken. I den utsträckning Riksbanken i *det enskilda fallet* bestämmer likställs med sådana medel *kreditinstitutets* ineliggande kassa.

För ett utländskt *kreditinstitut* som har rätt att driva verksamhet från filial här i landet beräknas kassakravet på filialens placeringar eller förbindelser.

Riksbanken får i penningpolitiskt syfte uppställa kassakrav gentemot finansinstitut.

Med kassakrav avses att viss andel, högst femton procent, av *finansinstitutets* placeringar eller förbindelser, beräknade på det sätt Riksbanken bestämmer, skall under angiven tid motsvaras av medel som med eller utan räntegottgörelse skall inestå på räkning för institutet i Riksbanken. I den utsträckning Riksbanken bestämmer likställs med sådana medel *finansinstitutets* ineliggande kassa.

För ett utländskt *finansinstitut* som har rätt att driva verksamhet från filial här i landet beräknas kassakravet på filialens placeringar eller förbindelser.

9 kap.

2 §

Vid huvudkontoret skall det finnas en revisionsenhet samt de övriga enheter som Riksbanken beslutar.

Verksamheten vid revisionsenheten leds av fullmäktige, om inte annat följer av lagen (1988:46) om revision av riksdagsförvaltningen m.m.

Fördelningen av ärenden mellan enheterna skall framgå av den arbetsordning som avses i 38 §.

Fördelningen av ärenden mellan enheterna skall framgå av den arbetsordning som avses i 4 §.

Revisionsenheten vid Riksbanken utför också revision av Riksdagens förvaltningskontor, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer enligt revisionsplaner som fastställs av respektive myndighet.

4 §

Fullmäktige beslutar om arbetsordning i Riksbanken.

Riksbanken beslutar i övrigt i enskilda fall i frågor som rör an-

ställda och uppdragstagare hos banken, om inte annat följer av lag eller beslut av riksdagen eller av Riksdagens förvaltningskontor.

5 §

Ledamöter i fullmäktige samt sådana anställda och uppdragstagare hos Riksbanken som Riksbanken bestämmer skall skriftligen anmäla sitt innehav av finansiella instrument som anges i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument till Riksbanken. Detsamma gäller ändringar i innehavet. Anmälningsskyldigheten enligt denna paragraf gäller dock inte för ordföranden och vice ordföranden i fullmäktige samt ledamöter i direktionen.

10 kap.

3 §

Riksbanken är bokföringsskyldig och det åligger banken att fullgöra denna skyldighet på ett sätt som ger erforderlig information för en bedömning av bankens verksamhet.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, Riksdagens revisorer och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och Riksdagens revisorer lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för *valuta- och penningpolitiken* samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, Riksdagens revisorer och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och Riksdagens revisorer lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för *penning- och valutapolitiken* samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

11 kap.

5 §

Riksbankens beslut enligt denna lag får överklagas endast i den utsträckning och i den ordning som sägs i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagens förvaltnings-

Riksbankens beslut enligt denna lag får överklagas endast i den utsträckning och i den ordning som sägs i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagens förvaltnings-

kontor och myndigheter. Hur talan förs mot fullmäktiges beslut om skiljande av en ledamot av direktionen från hans anställning regleras i 33 b §.

kontor och myndigheter. Hur talan förs mot fullmäktiges beslut om skiljande av en ledamot av direktionen från hans anställning regleras i 2 kap. 2 §.

Prop. 1997/98:164

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:000) om
ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Prop. 1997/98:164

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank i dess lydelse enligt lagen (1998:000) om ändring i nämnda lag¹ att nuvarande 12 § skall betecknas 7 kap. 3 §.

¹ Senaste lydelse prop. 1997/98:154.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering

Prop. 1997/98:164

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 §, 2 kap. 2 och 3 §§ samt 3 kap. 2, 8, 10, 11 och 14 §§ lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Med *kreditinstitut* enligt denna lag avses de institut som anges i 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Med *finansinstitut* enligt denna lag avses de institut som anges i 6 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

2 kap.

2 §¹

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att Riksbanken för ett tillstånd till valutatransaktion får

1. ta ut en avgift som skall tillfalla Riksbanken, eller
2. bestämma att ett visst belopp under en viss tid skall vara insatt på konto i Riksbanken.

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att den som innehar utländska betalningsmedel, tillgodohavanden på konton i utländskt myntslag eller utländska fondpapper skall erbjuda Riksbanken att mot betalning i svenska kronor lösa in tillgångarna. Riksbanken får, helt eller delvis, överlåta nämnda befogenhet till ett *kreditinstitut*.

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att den som innehar utländska betalningsmedel, tillgodohavanden på konton i utländskt myntslag eller utländska fondpapper skall erbjuda Riksbanken att mot betalning i svenska kronor lösa in tillgångarna. Riksbanken får, helt eller delvis, överlåta nämnda befogenhet till ett *finansinstitut*.

3 §²

Riksbanken får bemyndiga ett *kreditinstitut* att meddela tillstånd enligt detta kapitel. Anser sig *kreditinstitutet* inte kunna bifalla en ansökan, skall denna överlämnas till Riksbanken.

Riksbanken får bemyndiga ett *finansinstitut* att meddela tillstånd enligt detta kapitel. Anser sig *institutet* inte kunna bifalla en ansökan, skall denna överlämnas till Riksbanken.

¹ Senaste lydelse 1993:1702.

² Senaste lydelse 1993:1702.

3 kap.**2 §**

Ett förordnande om kreditreglering kan gälla ett eller flera slag av *kreditinstitut*.

Regeringen kan på begäran av Riksbanken förordna att även annan som yrkesmässigt och i betydande omfattning bedriver kreditgivning, samt, när det gäller emissionskontroll, annan som offentligen utbjuder obligationer och andra fordringsrätter som är avsedda för allmän omsättning, skall kunna omfattas av kreditregleringen.

För den som omfattas av ett förordnande enligt andra stycket gäller i tillämpliga delar vad som sägs om *kreditinstitut*.

Ett förordnande om kreditreglering kan gälla ett eller flera slag av *finansinstitut*.

För den som omfattas av ett förordnande enligt andra stycket gäller i tillämpliga delar vad som sägs om *finansinstitut*.

8 §

Med placeringskrav avses att vissa av ett *kreditinstituts* placeringar vid en viss beräkningstidpunkt skall utgöra en viss andel av institutets totala placeringar eller att förändringen under en beräkningsperiod av sådana placeringar skall utgöra en viss procent av förändringen av de totala placeringarna.

Med placeringskrav avses att vissa av ett *finansinstituts* placeringar vid en viss beräkningstidpunkt skall utgöra en viss andel av institutets totala placeringar eller att förändringen under en beräkningsperiod av sådana placeringar skall utgöra en viss procent av förändringen av de totala placeringarna.

10 §

Ett *kreditinstitut* som åsidosätter en föreskrift som har meddelats med stöd av ett förordnande om kreditreglering skall betala en särskild avgift till staten.

Ett *finansinstitut* som åsidosätter en föreskrift som har meddelats med stöd av ett förordnande om kreditreglering skall betala en särskild avgift till staten.

Fråga om särskild avgift prövas av Riksbanken.

11 §

Den särskilda avgiften skall bestämmas som räntan på ett belopp som Riksbanken fastställer (underlagsbeloppet). Räntesatsen skall motsvara två gånger den räntesats som gäller enligt 52 § första och andra styckena lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Avgiften skall motsvara ränta enligt den angivna räntesatsen för tiden från den föregående beräkningstidpunkten eller, om en tidigare beräkning inte har skett, från det att föreskriften började tillämpas eller för beräknings-

Den särskilda avgiften skall bestämmas som räntan på ett belopp som Riksbanken fastställer (underlagsbeloppet). Räntesatsen skall motsvara två gånger den räntesats som gäller enligt 11 kap. 2 § första stycket lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Avgiften skall motsvara ränta enligt den angivna räntesatsen för tiden från den föregående beräkningstidpunkten eller, om en tidigare beräkning inte har skett, från det att föreskriften började tillämpas eller för beräknings-

perioden.

perioden.

För utlåningsreglering och placeringskrav skall beräkningstidpunkten eller beräkningsperioden enligt första stycket vara den som avses i 5 § respektive 9 §. För emissionskontroll och räntereglering bestämmer Riksbanken beräkningstidpunkt eller beräkningsperiod särskilt.

14 §

Riksbanken får förelägga ett *kreditinstitut* att lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att bedöma om kreditreglering behövs eller för att tillämpa ett meddelat förordnande.

Riksbanken får förelägga ett *finansinstitut* att lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att bedöma om kreditreglering behövs eller för att tillämpa ett meddelat förordnande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar

Prop. 1997/98:164

Härigenom föreskrivs att lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Av Sveriges riksbank utgivna sedlar enligt nedan angivna författningar skall upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 31 december 1998.

1. Sedlar på 5 kronor enligt kungörelsen (1966:2) om nya sedlar på fem kronor,

2. sedlar på 10 kronor enligt kungörelsen (1965:68) om nya sedlar på femtio och tio kronor,

3. sedlar på 10 kronor med anledning av Riksbankens 300-årsjubileum enligt kungörelsen (1968:128) om nya sedlar på tio kronor,

4. sedlar på 50 kronor enligt kungörelsen (1965:68) om nya sedlar på femtio och tio kronor,

5. sedlar på 100 kronor enligt kungörelsen (1965:510) om nya sedlar på etthundra kronor,

6. sedlar på 500 kronor enligt Riksbankens kungörelse (RBFS 1985:2) om utgivande av sedlar på femhundra kronor,

7. sedlar på 1 000 kronor enligt förordningen (1976:758) om nya sedlar på ettusen kronor.

Om inlösen av sedlar som upphört att vara lagligt betalningsmedel finns bestämmelser i 8 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Om inlösen av sedlar som upphört att vara lagligt betalningsmedel finns bestämmelser i 5 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 23 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.
23 §²

Sekretess gäller för sådan uppgift hos myndighet om innehav av finansiella instrument som har lämnats till myndigheten till följd av särskilt beslut enligt 11 § insiderlagen (1990:1342) eller till följd av 38 § *andra stycket* lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank eller 44 § lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada eller men.

Sekretess gäller för sådan uppgift hos myndighet om innehav av finansiella instrument som har lämnats till myndigheten till följd av särskilt beslut enligt 11 § insiderlagen (1990:1342) eller till följd av 9 kap. 5 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank eller 44 § lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada eller men.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 1996:1017.

Den 13 november 1997 överlämnade regeringen propositionen om Riksbankens ställning till riksdagen (prop. 1997/98:40). I propositionen behandlades lagstiftningsfrågor som bl.a. följer av Sveriges åtaganden enligt EG-fördraget i fråga om den andra etappen av den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Regeringen föreslog bl.a. att Riksbanken skall ha ett prisstabilitetsmål för sin verksamhet samt att en ny ledningsstruktur för banken skall införas. Vidare föreslogs vissa ändringar beträffande ansvaret för valutapolitiken. Propositionen innehöll förslag till grundlagsändringar.

Propositionen behandlades av riksdagen i betänkandet 1997/98:KU15. Konstitutionsutskottet gav därvid finansutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen. Finansutskottets yttrande (1997/98:FiU1y) finns bifogat till betänkandet.

Riksdagen antog den 4 mars 1998 grundlagsändringarna som vilande. Ett andra och slutligt beslut rörande grundlagsändringarna samt beslut angående övriga lagförslag avses att fattas efter riksdagsvalet i oktober 1998.

Inom Finansdepartementet utarbetades en promemoria med förslag till vissa ändringar i lagen (1988:1385) om Sverige riksbank (dnr Fi 98/743). Ändringarna var framför allt redaktionella och innebar att riksbankslagen delades in i kapitel. Vidare föreslogs vissa materiella förändringar rörande Riksbankens föreskriftsrätt och dess kreditgivning. Därutöver föreslogs att begreppet kreditinstitut ändrades till monetära finansinstitut. Promemorian remitterades till Sveriges riksbank, Finansinspektionen, Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi 98/743).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 16 april 1998 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 1*.

Lagrådet har den 23 april 1998 yttrat sig över lagförslagen. Ytrandet finns i *bilaga 2*.

Lagrådet har i sitt yttrande i huvudsak föreslagit ändringar i riksbankslagen. Regeringen har i propositionen i allt väsentligt följt Lagrådets förslag. Dessa och eventuella avvikelser från Lagrådets förslag redovisas i övervägandeavsnittet och i författningskommentaren.

Utöver vad som nu angetts har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagförslagen.

Europeiska monetära institutet (EMI)

EMI har den 20 april 1998 enligt artikel 109f(6) i EG-fördraget beretts tillfälle att avge yttrande.

Regeringen har ännu inte erhållit något yttrande. EMI har i brev den 29 april 1998 meddelat att ett yttrande kommer att lämnas till regeringen. Regeringen avser att överlämna detta yttrande till riksdagen. Prop. 1997/98:164

4.1 Lagen om Sveriges riksbank delas in i kapitel

Regeringens förslag: Lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank skall delas in i kapitel.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att erinra mot förslagen. *Fullmäktige i Sveriges riksbank* har vissa förslag på redaktionella ändringar och anser att det tydligt bör framgå av lagen vilket ansvarsområde det nya fullmäktige kommer att få. Det finns ingen anledning att avvika från förslaget i såväl partiöverenskommelsen som i propositionen om Riksbankens ställning (prop. 1997/98:40) att i en bestämmelse räkna upp vad som är fullmäktiges ansvarsområde. I den nya lagen bör det därför såsom i den nuvarande riksbankslagen finnas en uppräknings av de frågor som skall avgöras av nya fullmäktige i en särskild paragraf. Fullmäktige föreslår att det i 1 kap. 5 § i den nya lagen tas in ett första stycke som anger de bestämmelser som rör fullmäktiges ansvarsområde.

Vidare föreslår fullmäktige att de bestämmelser som har med uppgiftslämnande att göra samlas i ett kapitel. Vidare föreslås att bestämmelserna om betalningssystemet (6 kap. 6 och 7 §§ i promemorian) samlas i ett eget kapitel för att förtydliga att Riksbankens verksamhet är uppdelad på de tre huvudområdena penningpolitik, valutapolitik och betalningsväsende.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen om Riksbankens ställning (prop. 1997/98:40) föreslås ett stort antal ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. De flesta av dem föranleds av att Riksbankens ledningsstruktur föreslås förändras. Antas förslaget kommer riksbankslagen att bli svåräst och oöverskådlig. Det finns därför skäl att dela in lagen i kapitel.

Konstitutionsutskottet har i sitt betänkande 1997/98:KU15 Riksbankens ställning aviserat några lagändringar med anledning av regeringens proposition. Emellertid avser utskottet att först efter valet och i samband med att riksdagen slutligen skall ta ställning till de grundlagsändringar som föreslås i propositionen, att lägga fram förslag till ändringar av riksbankslagen.

Fullmäktige i Sveriges riksbank föreslår i sitt remissvar att det införs en bestämmelse som genom en uppräknings anger fullmäktiges ansvarsområde. Regeringen anser emellertid att det saknas behov av att i en särskild bestämmelse i lagen räkna upp just fullmäktiges arbetsuppgifter.

Beträffande fullmäktiges förslag att införa ett nytt kapitel om uppgiftslämnande anser regeringen att ett sådant kapitel skulle splittra systematiken i kapitelindelningen.

Regeringen delar fullmäktiges uppfattning att det är viktigt att bankens tre huvuduppgifter på ett tydligare sätt klargörs i lagen. I promemorians förslag har bestämmelserna om penningpolitik och betalningssystem placerats i ett kapitel och bestämmelserna om valutapolitik i ett annat. Regeringen instämmer, till skillnad från fullmäktige, i promemorians förslag

till kapitelindelning men anser att de i promemorian föreslagna 6 kap. 6 och 7 §§ bör placeras närmast före 6 kap. 9 §, som bl.a. handlar om uppgiftslämnande i samband med bankens övervakning av betalningssystemets stabilitet. På så sätt samlas de bestämmelser som rör betalningssystemet på ett ställe, nämligen sist i 6 kap. om Penningpolitik och betalningssystem.

Lagrådet, som anser att riksbankslagen har fått en lämplig disposition såväl i fråga om kapitelindelningen som inom de enskilda kapitlen, ifrågasätter om inte de bestämmelser i 6 kap. Penningpolitik och betalningssystem, som behandlar både valutaförhållanden och kreditförhållanden (2 och 4 §§), borde lösas upp och motsvarande föreskrifter i fråga om valutaförhållanden föras in i 7 kap. Valutapolitik.

Regeringen delar inte Lagrådets uppfattning att dessa bestämmelser bör lösas upp. När det gäller 6 kap. 2 § anges det i bestämmelsen att Riksbanken skall följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna samt vidta erforderliga penningpolitiska åtgärder. Syftet med bestämmelsen är att banken skall skaffa sig erforderlig information för att kunna fullgöra sin huvuduppgift, att bedriva penningpolitik. Det är därför mindre lämpligt att, som Lagrådet föreslår, införa motsvarande föreskrifter i kapitlet om valutapolitik.

Den föreslagna 6 kap. 4 § innehåller bl.a. bestämmelser om offentliggörande av statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden. På motsvarande sätt innehåller den föreslagna 6 kap. 9 § bestämmelser om institutens uppgiftslämnande för att banken skall kunna fullgöra sin betalningsbalansstatistik. Eftersom 6 kap. 9 § skall bli kvar i 6 kap. finns det enligt regeringen starka skäl att även 6 kap. 4 § kvarstår oförändrad i samma kapitel.

Lagrådet har vidare när det gäller 1 kap. 1 § i den föreslagna riksbankslagen pekat på att bestämmelsen inleds med orden "Sveriges riksbank, som enligt 9 kap. 12 § regeringsformen är rikets centralbank...", och anför bl.a. följande. Den angivna bestämmelsen i regeringsformen inleds emellertid med orden "Riksbanken är rikets centralbank...". I slutet av förevarande bestämmelse och i alla andra bestämmelser i lagen anges banken som "Riksbanken", alltså med stor bokstav. Det synes därför som bankens firma är "Riksbanken", inte "Sveriges riksbank". Firman bör då användas i inledningen till förevarande bestämmelse, så mycket mer som detta överensstämmer med den grundlagsbestämmelse till viken hänvisning sker. Lagens rubrik är "Lag om Sveriges riksbank". Lagrådet ser trots det nu anförda inte något hinder mot att lagen får behålla denna rubrik, som får anses ha hävd.

Sveriges riksbank grundades år 1668 och benämndes vid denna tidpunkt Riksens ständers bank. I samband med ståndsriksdagens avskaffande år 1866 ändrades namnet till Sveriges riksbank. Regeringen delar Lagrådets uppfattning att detta namn får anses ha hävd och att lagen alltså skall benämnas "Lag om Sveriges riksbank". Att benämningen "Riksbanken" används i lagen innebär inte att bankens firma har ändrats. Av Myndigheternas skrivregler (Ds 1997:48 s. 38) framgår att kortformen av "Sveriges riksbank" är "Riksbanken" med stor bokstav. Regeringen kommer därför även fortsättningsvis att använda kortformen

”Riksbanken” i lagtext eftersom myndighetens kompletta namn ”Sveriges riksbank” skulle göra bestämmelserna alltför långa och svårlästa.

Beträffande den föreslagna 1 kap. 1 § riksbankslagen anser regeringen dock att ändring skall göras från ”Sveriges riksbank” till ”Riksbanken” så att bestämmelsen står i överensstämmelse med regeringsformen. Ändringen är således endast en anpassning till regeringsformen och inte ett byte av bankens firma.

4.2 Riksbankens kreditgivning

Regeringens förslag: Bestämmelserna om Riksbankens penningpolitiska operationer skall förtydligas. Riksbanken får möjlighet att bevilja kredit även till andra företag än bankinstitut.

Skillnaden klargörs mellan kreditgivning i penningpolitiskt syfte och kreditgivning under dagen som syftar till att främja en säker och effektiv betalningsavveckling.

Kreditgivning i penningpolitiskt syfte och för att främja betalningssystemets funktion får beviljas endast mot betryggande säkerhet.

I likviditetsstödjande syfte får Riksbanken bevilja kredit eller ge garanti till bankinstitut och svenska företag under Finansinspektionens tillsyn.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens, utom såvitt avser vilka motparter Riksbanken får bevilja kredit till och vilka institut som skall ha rätt till kredit under dagen. I promemorians förslag begränsas dessa motparts-kretsar till bankinstitut och andra företag under Finansinspektionens tillsyn.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslagen eller lämnat dem utan erinran.

Fullmäktige i Sveriges riksbank delar inte promemorians bedömning när det gäller vilken motparts-krets Riksbanken får ha enligt den föreslagna 6 kap. 5 §. För närvarande är motparts-kretsen begränsad när det gäller penningpolitisk kreditgivning enligt 18 §. Däremot finns ingen sådan begränsning för exempelvis Riksbankens repotransaktioner enligt 19 §. Fullmäktige ställer sig positiv till de synpunkter som anförs i promemorian att det är svårt att sakligt motivera denna åtskillnad. Dessa uttalanden talar dock enligt fullmäktiges mening för att motparts-kriteriet bör tas bort beträffande kreditgivning, snarare än att en begränsning införs avseende övriga operationer.

Riksbanken har i dagsläget avtal med ett par s.k. primary dealers som är utländska banker och man har för avsikt att utvidga motparts-kretsen ytterligare i framtiden. Med den föreslagna begränsningen av motparts-kretsen vad avser repotransaktioner och annan värdepappershandel skulle Riksbanken inte få den valmöjlighet att välja motpart vid sina marknadsoperationer som finns för närvarande och som det inte finns någon anledning att ändra på. I andra hand menar dock fullmäktige att om det även framledes skall finnas en motparts-begränsning bör denna endast gälla vid kreditgivning.

Fullmäktige anser att Riksbanken själv bör få besluta inte bara, såsom föreslås i promemorian, vilka typer av institut som får rätt att delta i Riksbankens system för betalningsavveckling, RIX-systemet, utan att också vilka som skall ha rätt till kredit under dagen (intradagskredit). Riksbanken bör ha rätt att, utan att någon uttrycklig begränsning i lag, bevilja samtliga typer av deltagare kredit under dagen, förutsatt att Riksbanken bedömer att kreditmöjligheten har betydelse för betalningssystemets funktion. Riksbanken har visserligen inte för närvarande någon deltagare i RIX som inte har fysisk närvaro i Sverige, s.k. distansdeltagare. Det är dock inte alls uteslutet att det inom en nära framtid kan finnas behov av att ha med utländska banker som deltagare i RIX-systemet med möjlighet till intradagskredit så därför bör inte motpartskretsen begränsas på sätt som föreslagits.

Enligt fullmäktiges mening bör vidare statliga myndigheter som deltar i RIX också ha möjlighet att få intradagskrediter. Enligt den föreslagna lagtexten i promemorian har staten inte någon möjlighet att få intradagskredit på samma sätt som sker för närvarande. Som också riktigt påpekats i promemorian omfattar förbudet att bevilja kredit till staten inte den typ av intradagskrediter som nu är i fråga och en statlig myndighet som deltar i Riksbankens system för betalningsavveckling, RIX, bör därför kunna beviljas kredit under dagen på samma villkor som övriga deltagare. I detta sammanhang kan också övervägas om det inte i 8 kap. 1 §, som innehåller bestämmelser om att Riksbanken inte får bevilja kredit till staten, bör ges en hänvisning till att det finns en särskild bestämmelse om Riksbankens rätt att bevilja kredit under dagen till staten i den föreslagna 6 kap. 6 §.

Vad gäller den föreslagna lagtexten i 6 kap. 7 § om ”lender of last resort” föreslår fullmäktige att i denna paragraf bör anges att dessa lån får ges ”på särskilda villkor” liksom i den nuvarande 18 §, för att markera att denna typ av lån kan komma att gälla helt andra villkor än de som sätts upp i 6 kap. 5 och 6 §§, exempelvis i fråga om fullgoda säkerheter.

En bestämmelse i den föreslagna lagen där det inte föreslagits någon materiell ändring men där fullmäktige vill föreslå en ändring är 8 kap. 1 § första stycket. Denna bestämmelse bör ändras till följande lydelse ”Riksbanken får ta emot betalningar till och göra utbetalningar för staten”. Detta bör inte vara en skyldighet som gör det nödvändigt för Riksbanken att på statlig myndighets begäran tvingas att ta emot och utföra betalningar. Ett sådant resonemang stöds också av principen att Riksbanken huvudsakligen skall hålla på med uppgifter som är relevanta för en centralbank.

Aktuella bestämmelser

Enligt 4 § riksbankslagen ansvarar Riksbanken för penningpolitiken och skall främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. De närmare bestämmelserna om Riksbankens penningpolitiska operationer finns i 18–20 §§. I 18 § regleras Riksbankens kreditgivning i penningpolitiskt syfte. Därutöver finns i paragrafen bestämmelser som närmast tar sikte på Riksbankens uppgift att främja säkerheten och effektiviteten i betalningssystemet. Enligt första stycket får Riksbanken medverka i betalningsutjämning. I andra stycket finns bestämmelserna om Riksbankens möjlighet att ge nödkredit ("lender of last resort"), dvs. att Riksbanken tillhandahåller likviditet när stabiliteten i det finansiella systemet är hotad.

Bestämmelser om handel med vissa värdepapper och därtill knutna rättigheter och skyldigheter i penningpolitiskt syfte finns i 19 §. Riksbankens repotransaktioner (återköpsavtal) och s.k. öppna marknadsoperationer omfattas t.ex. av nämnda bestämmelse. Vidare finns där bestämmelser om utgivning av egna skuldebrev, s.k. riksbankscertifikat.

Slutligen får Riksbanken enligt 20 § uppställa kassakrav gentemot kreditinstitut.

Penningpolitiska operationer

Dagens lagreglering innebär att Riksbankens motparter vid olika typer av penningpolitiska operationer väsentligen skiljer sig åt. Ingen begränsning gäller således vid repotransaktioner enligt 19 §. Däremot begränsas kretsen vid kreditgivning och inlåning till bankinstitut i 18 §.

Riksbanken har för sina penningpolitiska operationer träffat avtal med ett antal svenska och utländska banker och värdepappersbolag, s.k. primary dealer-avtal. Enligt avtalet åligger det en primary dealer att bl.a. vara aktiv i Riksbankens marknadsoperationer genom att t.ex. lämna anbud på repor.

För närvarande tillämpar Riksbanken i huvudsak repotransaktioner när det är likviditetsunderskott i den finansiella sektorn. Tidigare har Riksbanken under en period av likviditetsöverskott huvudsakligen emitterat riksbankscertifikat. För den närmare finjusteringen av likviditeten kan Riksbanken även agera på dagslånemarknaden. Genom att 18 § riksbankslagen medger Riksbanken att lämna kredit till och ta emot inlåning endast från bankinstitut, hindras vissa av Riksbankens penningpolitiska motparter, primary dealers, från att delta i alla typer av finjusterande operationer.

All penningpolitisk kreditgivning sker i dag mot betryggande säkerhet. Ur ett ekonomiskt perspektiv kan därför med fog hävdas att det för såväl Riksbanken som för en motpart har mindre betydelse om en penningpolitisk transaktion har formen av kredit mot säkerhet enligt 18 § riksbankslagen eller som en repotransaktion enligt 19 §. I båda fallen får motparten ett tillskott av likviditet mot att Riksbanken får värdepapper som säkerhet.

Bestämmelserna i 18 och 19 §§ är mot den angivna bakgrunden inte längre ändamålsenliga. Lagen bör således medge att penningpolitiska transaktioner skall kunna genomföras med samma grupp motparter oavsett om det är fråga om repotransaktioner eller krediter. I promemorian föreslogs att motparts-kretsen borde begränsas till att avse bankinstitut och andra företag under Finansinspektionens tillsyn.

Fullmäktige i Sveriges riksbank har instämt i promemorians bedömning att motparts-kretsen bör vara densamma oavsett om det är fråga om repotransaktioner eller krediter. Emellertid har fullmäktige ansett att det bör ankomma på banken att bestämma motparts-kretsen. Regeringen delar fullmäktiges bedömning. Mycket talar för att inte reglera Riksbankens motparts-krets, t.ex. Riksbankens framtida kreditgivning.

De instrument som Riksbanken tillåts använda i likviditetsstyrande syfte bör enligt regeringen utvidgas. Således bör Riksbanken få möjlighet att göra repor med t.ex. aktier som underliggande tillgång samt köpa, sälja och förmedla valuta och valutaderivat också i penningpolitiskt syfte.

Riksbankslagen föreslås till sist bli tydligare när det gäller skillnaden mellan kreditgivning i penningpolitiskt syfte och de krediter som Riksbanken beviljar inom ramen för deltagande i betalningsavveckling.

Krav på säkerhet

Riksbanken beviljar kredit endast mot betryggande säkerhet. Det gäller såväl vid penningpolitiskt motiverad kreditgivning som vid sådan kredit som deltagare i Riksbankens system för betalningsavveckling (RIX) kan beviljas under dagen, s.k. intradagskredit. För närvarande accepterar Riksbanken i princip endast stats- och bostadspapper som säkerhet. I sammanhanget kan också nämnas att de nationella centralbanker som kommer att delta i den gemensamma penningpolitiken inom EMU, endast får utföra låntransaktioner mot tillfredsställande säkerhet enligt artikel 18 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (ECBS-stadgan).

Det nuvarande kravet på säkerhet innebär att Riksbankens och därmed statens finansiella risktagande begränsas. Krav på säkerhet ger också privata aktörer större incitament att hantera kreditrisker. Centralbankskrediter utan krav på säkerhet betyder i praktiken att kreditrisken för en betalning mellan två deltagare i clearinggen kan läggas över på Riksbanken, genom att kreditutrymmet i Riksbanken utnyttjas. Detta måste anses som en oönskad effekt då det knappast kan vara en centralbanks uppgift att, utan möjlighet till beslut i det enskilda fallet, ta på sig risker som skapas genom affärsuppgörelser mellan enskilda aktörer.

Frånvaron av krav på säkerhet medför att s.k. moral hazard problem uppkommer. Aktörerna ges incitament att genomföra transaktioner de inte skulle ha genomfört genom att risken kan läggas över på Riksbanken. Endast genom att belägga all utlåning, såväl över natt som dag, med krav på fullständiga säkerheter kan kreditriskerna fördelas på de aktörer som ansvarar för att risken uppkommer.

Av de skäl som redovisas ovan och för att lagfästa de krav som Riksbanken redan idag ställer upp för krediter, bör Riksbanken få bevilja kredit endast mot betryggande säkerhet.

Riksbankens betalningssystem (RIX)

Riksbankens roll i penningpolitiken är sammanlänkad med ansvaret för ett stabilt betalningssystem genom att de transaktioner som görs i penningpolitiskt syfte ger upphov till betalningar mellan aktörerna på den finansiella marknaden. Störningar i betalningssystemet kan därför få återverkningar för Riksbankens möjligheter att bedriva penningpolitik. Vidare kan ett mindre väl fungerande betalningssystem leda till att problem hos en aktör kan sprida sig till andra aktörer, vilket i förlängningen kan medföra risk för hela betalningssystemets stabilitet.

När det gäller frågor om stabiliteten i betalningssystem har centralbankerna huvudsakligen koncentrerat sig på stora betalningar (s.k. large value payments), eftersom dessa innebär större påfrestningar på de finansiella aktörerna. Mot denna bakgrund har Riksbanken, i likhet med flertalet andra centralbanker, tagit en direkt operativ roll i betalningssystemet. Riksbanken tillhandahåller sedan lång tid tillbaka bankerna möjlighet att avveckla betalningsförpliktelser sinsemellan genom överföringar mellan konton i Riksbanken. Sedan 1990 tillhandahåller Riksbanken ett databaserat system för avveckling av betalningar mellan deltagande institut, det s.k. RIX-systemet. För närvarande finns 26 deltagare i systemet, förutom Riksbanken. Till övervägande del är det banker som är deltagare i systemet. Vid sidan av dessa är tre svenska clearingorganisationer (Bankgirocentralen, Värdepapperscentralen VPC och OM) anslutna liksom staten genom Riksgäldskontoret och Riksrevisionsverket.

Över deltagarnas konton i RIX avvecklas de direkta betalningarna mellan bankerna, men även sådana betalningsuppdrag från kunder som förmedlas från en bank till en annan. I systemet avvecklas också betalningar i de värdepappersaffärer som avvecklas genom VPC och OM, liksom den betalningsavveckling som Bankgirocentralen ombesörjer. Den dagliga omsättningen i RIX är i snitt närmare 350 miljarder kronor.

Systemet arbetar enligt principen bruttoavveckling i realtid (real time gross settlement, vanligen förkortat RTGS). Det innebär att betalningar avvecklas en och en samt att medel som överförs till deltagares konto på Riksbanken omedelbart blir tillgängliga för nya betalningar under den tid systemet är öppet.

För närvarande pågår ett arbete inom EU där de nationella centralbankernas betalningssystem skall länkas ihop för att möjliggöra snabba, säkra och effektiva betalningar över gränserna (det s.k. TARGET).

Enligt 18 § riksbankslagen får Riksbanken delta i betalningsutjämning. I övrigt finns inga uttryckliga bestämmelser som tar sikte på denna del av Riksbankens verksamhet. I Riksbankens uppgift att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende har RIX en central roll. I riksbankslagen bör därför införas en uttrycklig bestämmelse om att Riksbanken får tillhandahålla system för avveckling av betalningar.

I princip bör endast institut som har betydelse för betalningssystemet, främst banker och clearinginstitut, ges möjlighet att delta i systemet. Utvecklingen på detta område går emellertid fort och det är därför olämpligt att i lag reglera vilka institut som skall ges tillträde. För närvarande accepterar Riksbanken som deltagare endast sådana institut som på ett eller annat sätt fyller en funktion som mellanhand på betalningsmarknaden, och som uppfyller de krav Riksbanken fastställt (se RBFS 1997:3). Riksbanken bör även fortsättningsvis bestämma vilka institut som skall ha rätt att delta i systemet. Riksbanken bör dock fastställa generella kriterier för sådant deltagande. Dessa kriterier skall vara offentliga och konkurrensneutrala.

Intradagskredit

För avveckling av betalningar i RIX har deltagarna konton i Riksbanken. Behållningen på en enskild deltagares konto kan svänga kraftigt under en dag. För att främja säkerheten och effektiviteten i systemet kan Riksbanken bevilja deltagarna kredit under dagen, s.k. intradagskredit. Som ovan nämnts kräver dock Riksbanken att betryggande säkerhet ställs för att en deltagare skall beviljas kredit. Denna kreditgivning faller enligt nuvarande tolkning in under 18 § riksbankslagen som bl.a. reglerar att Riksbanken får medverka i betalningsutjämning. Lagen blir tydligare om intradagskrediterna i stället regleras i en särskild bestämmelse. Enligt promemorian bör Riksbanken därför i lag uttryckligen ges rätt att bevilja bankinstitut och andra företag under Finansinspektionens tillsyn intradagskredit, förutsatt att Riksbanken bedömer att kreditmöjligheten har betydelse för betalningssystemets funktion.

Fullmäktige i Sveriges riksbank, som instämmer i att en särskild bestämmelse skall införas, har däremot ansett att motparterna inte bör anges i lag utan kan bestämmas av banken. Regeringen instämmer i denna bedömning och anser att banken skall bestämma sina motparter på samma sätt som banken bestämmer vilka institut som får rätt att delta i RIX.

Villkoren för intradagskrediter bör bestämmas av Riksbanken, dock bör det i bestämmelsen införas ett krav på att kredit får beviljas endast mot betryggande säkerhet. Riksbanken får bevilja staten kredit utan säkerhet.

Enligt 23 § riksbankslagen får Riksbanken inte bevilja kredit till staten. Den bestämmelsen omfattar dock inte intradagskrediter, som nu är i fråga (se prop. 1994/95:150 s. 106-107). En statlig myndighet som deltar i RIX bör alltså kunna beviljas kredit under dagen på samma villkor som övriga deltagare. Bestämmelsen i nya 8 kap. 1 § bör därför anpassas på det sätt som förslagits av fullmäktige.

Riksbanken har idag enligt 18 § andra stycket riksbankslagen möjlighet att bevilja nödkrediter till svenska bankinstitut och andra svenska företag som står under tillsyn av Finansinspektionen. Under den svenska bankkrisen utkristalliserades en arbetsfördelning mellan regeringen och Riksbanken där regeringen gavs ansvar för åtgärder som avsåg att förbättra företagens soliditet medan Riksbanken gavs likviditetsstödande uppgifter. Det finns anledning att denna ansvarsfördelning slås fast i lag. Riksbankens nuvarande mandat enligt 18 § andra stycket bör därför begränsas till att endast avse likviditetsstödande kreditgivning. Det innebär att Riksbanken fortsättningsvis inte ges möjlighet att bevilja krediter till insolventa företag. Frågor om nödkredit är oftast av en sådan karaktär att beslut måste fattas med mycket kort varsel och med bristfälligt underlag. Det kan i sådana sammanhang vara svårt att bedöma institutets finansiella ställning. Kredit bör dock ej beviljas i det fall institutet vid en sådan bedömning uppenbarligen är insolvent.

I vissa fall kan det finnas lämpligare åtgärder att vidta än kreditgivning på särskilda villkor, t.ex. att Riksbanken utfärdar en garanti. För att Riksbanken skall kunna fullgöra sina likviditetsstödande uppgifter bör banken därför uttryckligen få ge garanti som ett alternativ till att bevilja kredit.

Utländska filialer deltar i det svenska betalningssystemet. Det kan därför under vissa omständigheter finnas skäl för Riksbanken att ge krediter också till dessa företag i syfte att undvika störningar i betalningssystemet. Det saknas därför skäl att begränsa Riksbankens möjligheter att ge stöd till enbart svenska bankinstitut. Riksbanken bör således också få ge likviditetsstödande krediter till utländska bankfilialer i Sverige. Bestämmelsen bör således justeras till att avse bankinstitut och svenska företag under Finansinspektionens tillsyn.

Fullmäktige i Sveriges riksbank har föreslagit att den nya bestämmelsen kompletteras med att lånen får ges ”på särskilda villkor”, varmed avses att för denna typ av lån kan det komma att gälla helt andra villkor än de som sätts upp i de föreslagna 6 kap. 5 och 6 §§, exempelvis i fråga om fullgoda säkerheter. Regeringen ser inget hinder mot att komplettera bestämmelsen på det sätt som föreslagits.

Däremot delar regeringen inte fullmäktiges bedömning när det gäller förslag till ändring av 8 kap. 1 § så att Riksbanken inte längre skall ha en skyldighet att på statlig myndighets begäran ta emot och utföra betalningar. Denna proposition innehåller ändringar av redaktionell karaktär och sådana ändringar som lagfäster Riksbankens praxis. Fullmäktiges förslag, som innebär att Riksbanken upphör att vara ”statens bank”, är enligt regeringen inte av sådan karaktär.

4.3 Föreskriftsrätt för Riksbanken

<p>Regeringens förslag: Riksbanken skall ha rätt att utfärda föreskrifter på det penningpolitiska området.</p>

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 20 § riksbankslagen bestäms kassakrav formellt genom förvaltningsbeslut i varje enskilt fall. Detta beror på de begränsade möjligheter att överlåta föreskriftsrätt till Riksbanken som fanns vid bestämmelsens tillkomst den 1 januari 1989. Efter en lagändring i 8 kap. 14 § regeringsformen, som trädde i kraft den 1 januari 1992 (SFS 1991:1501), är det möjligt för riksdagen att genom lag uppdra åt Riksbanken att meddela föreskrifter inom det penningpolitiska området.

Mot denna bakgrund synes det inte rimligt att det beträffande kassakrav måste fattas likalydande beslut i varje enskilt fall. Riksbankens beslut om kassakrav skiljer sig till sin funktion knappast från normgivning i regeringsformens mening. Det finns därför skäl att nu bemyndiga Riksbanken att meddela föreskrifter om kassakrav.

Även i övrigt när det gäller Riksbankens verksamhet på det penningpolitiska området framstår det som ändamålsenligt att den möjlighet som regeringsformen ger att delegera föreskriftsrätt till Riksbanken utnyttjas. Ett bemyndigande för Riksbanken att meddela föreskrifter inom det penningpolitiska området bör därför ges.

4.4 Begreppet kreditinstitut ersätts av begreppet finansinstitut

Regeringens förslag: Begreppet kreditinstitut i 3 § lagen (1988:1385) om Sverige riksbank skall ersättas av begreppet finansinstitut.

Promemorians förslag: I promemorians förslag ersätts begreppet kreditinstitut med begreppet monetära finansinstitut.

Remissinstanserna ansluter sig till eller har inget att erinra mot promemorians förslag.

Fullmäktige i Sveriges riksbank delar promemorians bedömning att det inte är tillfredsställande att riksbankslagens definition av kreditinstitut avviker från definitioner av samma begrepp i andra författningar. Det är emellertid inte lämpligt att ersätta begreppet kreditinstitut med monetära finansinstitut. Sistnämnda begrepp har en annan innebörd inom Europeiska monetära institutet (EMI) vilket är ägnat att skapa missförstånd. Det finns anledning att avvakta med att anpassa svensk lag till dess Europeiska centralbanken (ECB) har kommit fram till ett slutligt beslut om vilka institut som skall omfattas av den nya definitionen.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande 3 § riksbankslagen finns definitioner av begreppen bank- och kreditinstitut.

”Med bankinstitut förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och utländska bankföretag som med stöd av 1 kap. 4 eller 5 § bankrörelselagen (1987:617) driver bankrörelse från filial här i landet.

Med kreditinstitut förstås bankinstitut, kreditmarknadsföretag, värdepappersinstitut, allmänna pensionsfonden, försäkringsföretag med svensk koncession, landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna, Svenska skeppshypotekskassan samt utländska företag som med stöd av 2 kap. 8, 9 eller 10 § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet driver verksamhet från filial i Sverige.”

Syftet med bestämmelsen är att definiera begreppen bankinstitut och kreditinstitut eftersom dessa återkommer i andra bestämmelser i lagen. Definitionerna har sedan dess tillkomst ändrats vid ett antal tillfällen för att stämma överens med annan lagstiftning.

Vid nu pågående översyn av riksbankslagen finns det anledning att överväga om alla nuvarande bestämmelser fyller en funktion. Begreppen bankinstitut och kreditinstitut återkommer i ett flertal andra bestämmelser i riksbankslagen. Definitionerna av dessa båda begrepp bör därför finnas kvar.

Riksbankslagens definition av kreditinstitut avviker från definitioner av samma begrepp i andra författningar. Detta är inte en tillfredsställande ordning. Det finns en inte obetydlig risk att fel uppstår på grund av förväxling. Det är dessutom eftersträvansvärt att begreppet kreditinstitut betyder samma sak i de författningar där det används.

I promemorian föreslås att riksbankslagens definition av begreppet kreditinstitut ändras så att kreditinstitut byts ut till monetära finansinstitut. Monetära finansinstitut är ett nytt begrepp som inte tidigare använts i den svenska finansiella lagstiftningen. Begreppet diskuteras för närvarande inom EMI. Enligt promemorian har EMI ännu inte kommit fram till ett slutligt beslut om vilka institut som skall omfattas av den nya definitionen.

Det skulle kunna anföras, såsom *fullmäktige i Sveriges riksbank* har gjort, att en anpassning av svensk lag bör avvakta det resultat som EMI kommer fram till.

Lagrådet har förståelse för att det finns ett behov av att tillskapa en definition som är specifik för lagstiftning på Riksbankens område. Lagrådet ifrågasätter dock om det nu är lämpligt att införa det föreslagna begreppet monetärt finansinstitut i lagen och anser att begreppet förefaller inte heller väl anpassat till svensk lagtext. Om en ändring över huvud taget skall göras redan nu, föreslår Lagrådet att enbart termen ”finansinstitut” används, med de följdändringar i övrigt som kan bli aktuella.

Regeringen instämmer i Lagrådets bedömning när det gäller termen finansinstitut. Regeringen anser dock att det redan nu finns skäl att språkligt byta begrepp. På så sätt erhåller Riksbanken ett begrepp som är unikt för bankens verksamhet. Enligt riksbankslagen används begreppet i huvudsak när kassakrav skall fastställas. Idag använder sig banken inte av möjligheten att ställa kassakrav, genom att dessa har satts till 0 kronor. Inom EMI pågår emellertid ett arbete med att fastställa de bestämmelser som skall gälla om kassakrav införs för de medlemsstater som deltar i valutaunionen. Riksbanken kommer således, vid ett eventuellt framtida svenskt deltagande i valutaunionen, att åter få införa kassakrav, om ECB infört sådana. Det finns därför skäl att nu ändra begreppet för att vid ett

eventuellt deltagande i valutaunionen slutligt ange vilka institut som skall anses vara finansinstitut. Prop. 1997/98:164

När det gäller följdändringar i riksbankslagen och andra lagar kommenterar regeringen dessa i författningskommentaren.

Förslagen i denna proposition innebär i sak små förändringar vad gäller Riksbankens verksamhet. Sammantaget väntas därför förslagen ha ringa ekonomiska konsekvenser. Tre av förslagen ger dock ur ekonomiskt perspektiv anledning till korta kommentarer.

I avsnitt 4.2 föreslås ett förtydligande av Riksbankens roll som s.k. lender of last resort. Riksbankens kreditgivning skall endast ske i likviditetsstödande syfte. Detta är i linje med det arbetssätt som tillämpades under krisen i det svenska finansiella systemet under början av 1990-talet. I den mån det ansågs lämpligt att offentliga medel kom att användas för att stödja insolventa kreditinstitut användes budgetmedel och inte medel från Riksbanken.

Vidare föreslås att det i lag införs krav på att kreditgivning i penningpolitiskt syfte endast får ske mot betryggande säkerhet. Detta är en formalisering av den i dag rådande ordningen som bidrar till att minska de ekonomiska risker som staten löper på de finansiella marknaderna.

Till sist utvidgas kretsen av de institut till vilka Riksbanken får ge kredit så att den sammanfaller med den krets till vilka Riksbanken tillåts utföra värdepappersaffärer, t.ex. repotransaktioner. Därmed ges Riksbanken en större flexibilitet vad gäller valet av penningpolitiska instrument.

6 Författningskommentar

Prop. 1997/98:164

6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

1 kap. Verksamhetsmål och ledning

1 §

Bestämmelsen, som i viss utsträckning har anpassats till *Lagrådets* förslag, motsvarar, efter språklig anpassning till 9 kap. 12 § regeringsformen, nuvarande 1 §.

5 kap. Sedlar och mynt

1 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 5 §.

I första stycket har det klargjorts att det är fullmäktige som skall bestämma utformningen av sedlar och mynt. Ändringen föranleds av att 41 § första stycket upphävs.

6 kap. Penningpolitik och betalningssystem

5 §

Bestämmelsen är ny, men motsvarar i huvudsak nuvarande 19 § samt 18 § första stycket såvitt avser sådan kreditgivning som sker i penningpolitiskt syfte. Bestämmelsen har justerats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

I första stycket har angetts att kredit får beviljas mot betryggande säkerhet. Riksbanken har därutöver getts en möjlighet att köpa, sälja och förmedla vissa värdepapper och valuta. Motiven härför har redovisats i avsnitt 4.2.

7 §

Bestämmelsen, som har justerats i enlighet med *Lagrådets* förslag, är ny men motsvarar till viss del nuvarande 18 §.

I paragrafens första stycke har uttryckligen angetts att Riksbanken får ta en operativ roll på betalningsmarknaden genom att tillhandahålla ett system för avveckling av betalningar.

I andra stycket finns bestämmelser om sådan kreditgivning som sker i syfte att underlätta betalningsavvecklingen. Motiven härför har redovisats i avsnitt 4.2. Villkoren för denna kreditgivning bestäms av Riksbanken förutom att det uttryckligen har angetts att kredit endast får beviljas mot betryggande säkerhet. Staten behöver inte ställa säkerhet.

8 §

Bestämmelsen är ny, men motsvarar nuvarande 18 § andra stycket som handlar om Riksbankens möjlighet att bevilja nödkrediter. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Det syfte för vilket Riksbanken får bevilja nödkredit har förtydligats. Dessutom har det förts in en möjlighet att ställa garanti. Motiven härför har redovisats i avsnitt 4.2.

7 kap. Valutapolitik

7 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 16 §.

I första stycket har ordet bankinrättningar av redaktionella skäl bytts ut mot svenska och utländska banker.

8 kap. Övriga uppgifter

1 §

Bestämmelsen, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, motsvarar nuvarande 23 §. Uttrycket kreditinstitut har bytts ut mot uttrycket finansinstitut. Motiven härför har redovisats i avsnitt 4.4.

I fjärde stycket har det gjorts ett förtydligande att Riksbanken får ge staten kredit under dagen.

11 kap. Avgifter, vite m.m.

2 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 52 §.

I första stycket har hänvisningarna ändrats och anpassning har skett till den nya 6 kap. 5 §. Första stycket har justerats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

3 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 53 §.

I första stycket har hänvisningarna ändrats och anpassats till den kapitelindelade lagen. Första stycket har justerats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:000) om
ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Prop. 1997/98:164

1 kap. Verksamhetsmål och ledning

2 §

Bestämmelsen, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, motsvarar 4 § i dess lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning.

I paragrafens första stycke ges ett bemyndigande för Riksbanken att meddela föreskrifter inom det penningpolitiska området. Motiven härför har redovisats i avsnitt 4.3. Bemyndigandet omfattar huvudsakligen de verksamheter som närmare regleras i 6 kap. 5 och 6 §§.

5 §

Bestämmelsen är ny, men motsvarar 41 § sista stycket i dess lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning.

2 kap. Fullmäktige

4 §

Bestämmelsen är ny, men motsvarar 41 § andra stycket i dess lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning.

6 kap. Penningpolitik och betalningssystem

6 §

Bestämmelsen, som har justerats i enlighet med *Lagrådets* förslag, motsvarar 20 § i dess lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning. Uttrycket kreditinstitut har bytts ut mot finansinstitut. Motiven härför har redovisats i avsnitt 4.4.

Paragrafen har dessutom justerats i konsekvens med införandet av föreskriftsrätt för Riksbanken enligt 1 kap. 2 §.

9 kap. Administrativa bestämmelser

2 §

Bestämmelsen motsvarar 35 § i dess lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning.

I tredje stycket har hänvisningen anpassats till den kapitelindelade lagen.

Bestämmelsen är ny, men motsvarar i huvudsak 38 § första och tredje styckena i deras lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

5 §

Bestämmelsen är ny, men motsvarar i huvudsak 38 § andra stycket i dess lydelse enligt prop. 1997/98: 40 Riksbankens ställning. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

10 kap. Budget, vinstdisposition och ansvarsfrihet

3 §

Bestämmelsen motsvarar 48 § i dess lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning.

I andra stycket har valuta- och penningpolitiken av redaktionella skäl ändrats till penning- och valutapolitiken.

11 kap. Avgifter, vite m.m.

5 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 56 § i dess lydelse enligt prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning. Hänvisningen har anpassats till den nya kapitelindelningen.

6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank**7 kap. 3 §**

I propositionen 1997/98:154 Förvaltningen av statsskulden har en redaktionell ändring i 12 § riksbankslagen föreslagits. Denna bestämmelse erhåller nu en ny beteckning.

6.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering Prop. 1997/98:164

1 kap. 4 §, 2 kap. 2 och 3 §§ samt 3 kap. 2, 8, 10, 11 och 14 §§

Samtliga bestämmelser har justerats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Bestämmelserna har ändrats eftersom hänvisningarna bör ske till rätt bestämmelser i den kapitelindelade riksbankslagen.

Vidare har ordet kreditinstitut bytts ut mot finansinstitut.

6.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar

Lagen har ändrats eftersom hänvisningen bör ske till rätt bestämmelse i den kapitelindelade riksbankslagen.

6.6 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

9 kap. 23 §

Bestämmelsen har ändrats eftersom hänvisningen bör ske till rätt bestämmelse i den kapitelindelade riksbankslagen.

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

dels att 18 och 19 §§ skall upphöra att gälla¹

dels att rubrikerna närmast före 1, 4, 5, 23, 31, 41, 47, och 50 §§ skall utgå,

dels att i 3, 22, och 51 §§ ordet ”kreditinstitut” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”monetära finansinstitut” i motsvarande form,

dels att nuvarande 1 § skall betecknas 1 kap. 1 §, nuvarande 2 § skall betecknas 10 kap. 1 §, nuvarande 3 § skall betecknas 6 kap. 1 §, nuvarande 5-8 §§ skall betecknas 5 kap. 1-4 §§, nuvarande 9 § skall betecknas 6 kap. 2 §, nuvarande 11, 13-16 §§ skall betecknas 7 kap. 2, 4-7 §§, nuvarande 22 § skall betecknas 6 kap. 9 §, nuvarande 22 a § skall betecknas 7 kap. 8 §, nuvarande 23-28 §§ skall betecknas 8 kap. 1-6 §§, nuvarande 30 § skall betecknas 9 kap. 7 §, nuvarande 37 § skall betecknas 9 kap. 3 §, nuvarande 42 a § skall betecknas 4 kap. 3 §, nuvarande 51-54 §§ skall betecknas 11 kap. 1-4 §§,

dels att de nya 1 kap. 1 §, 5 kap. 1 §, 7 kap. 7 §, 8 kap. 1 § och 11 kap. 2-3 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya bestämmelser, 6 kap. 5 och 7-8 §§ av följande lydelse,

dels att rubriken till nya 1 kap. skall lyda ”Verksamhetsmål och ledning”, rubriken till nya 2 kap. skall lyda ”Fullmäktige”, rubriken till nya 3 kap. skall lyda ”Direktionen”, rubriken till nya 4 kap. skall lyda ”Gemensamma bestämmelser för fullmäktige och direktionen”, rubriken till nya 5 kap. skall lyda ”Sedlar och mynt”, rubriken till nya 6 kap. skall lyda ”Penningpolitik och betalningssystem”, rubriken till nya 7 kap. skall lyda ”Valutapolitik”, rubriken till nya 8 kap. skall lyda ”Övriga uppgifter”, rubriken till nya 9 kap. skall lyda ”Administrativa bestämmelser”, rubriken till nya 10 kap. skall lyda ”Budget, vinstdisposition och ansvarsfrihet”, rubriken till nya 11 kap. skall lyda ”Avgifter, vite m.m.”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Sveriges riksbank, som enligt 9 kap. 12 § regeringsformen är *landets* centralbank och en myndighet under riksdagen, får endast bedriva eller ta del i sådan verksamhet som enligt lag ankommer på Riksbank-

Sveriges riksbank, som enligt 9 kap. 12 § regeringsformen är *rikets* centralbank och en myndighet under riksdagen, får endast bedriva eller ta del i sådan verksamhet som enligt lag ankommer på Riksbank-

¹ Senaste lydelse av
18 § 1992:1619.
19 § 1995:969.

5 kap.1 §²

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen har Riksbanken ensam rätt att ge ut sedlar och mynt. *Riksbanken* skall bestämma utformningen av de sedlar och mynt som banken ger ut.

Sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken är lagliga betalningsmedel. Penningheten i Sverige kallas krona. Kronan delas i etthundra öre.

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen har Riksbanken ensam rätt att ge ut sedlar och mynt. *Fullmäktige* skall bestämma utformningen av de sedlar och mynt som banken ger ut.

6 kap.

5 §

Riksbanken får i penningpolitiskt syfte

1. bevilja kredit mot tillfredsställande säkerhet och ta emot inlåning,

2. köpa, sälja och förmedla svenska statspapper, andra lätt omsättningsbara värdepapper, valuta samt rättigheter och skyldigheter som anknyter till sådana tillgångar,

3. ge ut egna skuldebrev.

Räntevillkoren för Riksbankens in- och utlåning enligt första stycket punkt 1 skall offentliggöras.

7 §

Riksbanken får tillhandahålla system för avveckling av betalningar eller på annat sätt medverka i betalningsavveckling.

För att främja betalningssystemets funktion får Riksbanken bevilja deltagarna i systemet kredit under dagen. Kredit får endast beviljas mot tillfredsställande säkerhet. Staten behöver inte ställa säkerhet.

8 §

Om det finns synnerliga skäl får Riksbanken i likviditetsstödjande

² Senaste lydelse av förutvarande 5 § 1994:1539.

syfte bevilja kredit på särskilda villkor eller lämna garanti till bankinstitut och svenska företag som står under tillsyn av Finansinspektionen.

7 kap.

7 §

Riksbanken får med eller utan räntegottgörelse ta emot insättningar i valuta eller guld från andra stater, mellanstatliga organ *och bankinrättningar*. Riksbanken får göra sådana insättningar hos *bankinrättningar*.

Riksbanken får med eller utan räntegottgörelse ta emot insättningar i valuta eller guld från andra stater, mellanstatliga organ *samt svenska och utländska banker*. Riksbanken får göra sådana insättningar hos *svenska och utländska banker*.

Riksbanken får även ingå avtal om skyldigheter och rättigheter som anknyter till de insättningar som anges i första stycket.

8 kap.

1 §³

Riksbanken skall ta emot betalningar till och göra utbetalningar för staten.

Riksbanken får ta emot inlåning från staten.

Riksbanken får inte bevilja kredit till eller förvärva skuldförbindelse direkt från staten, annat offentligt organ eller institution inom Europeiska unionen.

Riksbanken får inte bevilja kredit till eller förvärva skuldförbindelse direkt från staten, annat offentligt organ eller institution inom Europeiska unionen. *Enligt 6 kap. 7 § får dock Riksbanken bevilja kredit till staten under dagen.*

Riksbanken får dock inom ramen för övriga bestämmelser i denna lag bevilja kredit till och förvärva skuldförbindelse från *kreditinstituten* som ägs av staten eller annat offentligt organ.

Riksbanken får dock inom ramen för övriga bestämmelser i denna lag bevilja kredit till och förvärva skuldförbindelse från *monetära finansinstitut* som ägs av staten eller annat offentligt organ.

11 kap.

2 §⁴

Den särskilda avgiften enligt 51 § skall svara mot en ränta på underskottet för varje dag som uppgår till två gånger den utlåningsränta som Riksbanken tillämpar vid beviljande av kredit *till bankinstitut* enligt 18 § första stycket.

Den särskilda avgiften enligt 1 § skall svara mot en ränta på underskottet för varje dag som uppgår till två gånger den utlåningsränta som Riksbanken tillämpar vid beviljande av kredit enligt 6 kap. 5 § första stycket.

³ Senaste lydelse av förutvarande 23 § 1995:969.

⁴ Senaste lydelse av förutvarande 52 § 1995:969.

Om det finns särskilda skäl, får avgiften sättas ned helt eller delvis.

Prop. 1997/98:164
Bilaga 1

3 §⁵

Den som inte fullgör sin skyldighet enligt 22 § att lämna uppgifter eller visa upp handlingar eller lämnar oriktig uppgift när skyldigheten fullgörs skall dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken. Om ett vite har förelagts med stöd av 22 § fjärde stycket, får dock inte dömas till straff för gärning som omfattas av föreläggandet.

Den som inte fullgör sin skyldighet enligt 6 kap. 9 § att lämna uppgifter eller visa upp handlingar eller lämnar oriktig uppgift när skyldigheten fullgörs skall dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken. Om ett vite har förelagts med stöd av 6 kap. 9 § fjärde stycket, får dock inte dömas till straff för gärning som omfattas av föreläggandet.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

⁵ Senaste lydelse av förutvarande 53 § 1997:104.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank i dess lydelse enligt lagen (1998:000) om ändring i nämnda lag

dels att 38 § och 41 § skall upphöra att gälla¹,

dels att rubriken närmast före 9 § skall utgå,

dels att nuvarande 4 § skall betecknas 1 kap. 2 §, nuvarande 10 § skall betecknas 7 kap. 1 §, nuvarande 20 § skall betecknas 6 kap. 6 §, nuvarande 29 § skall betecknas 4 kap. 1 §, nuvarande 31–32 §§ skall betecknas 1 kap. 3–4 §§, nuvarande 33 § skall betecknas 2 kap. 1 §, nuvarande 33 a § skall betecknas 3 kap. 1 §, nuvarande 33 b § skall betecknas 2 kap. 2 §, nuvarande 34–35 §§ skall betecknas 9 kap. 1–2 §§, nuvarande 39 § skall betecknas 4 kap. 5 §, nuvarande 39 a § skall betecknas 4 kap. 4 §, nuvarande 40 § skall betecknas 9 kap. 6 §, nuvarande 41a § skall betecknas 3 kap. 2 §, nuvarande 42 § skall betecknas 6 kap. 3 §, nuvarande 43 § skall betecknas 2 kap. 3 §, nuvarande 44 § skall betecknas 3 kap. 3 §, nuvarande 45 § skall betecknas 4 kap. 6 §, nuvarande 46 § skall betecknas 4 kap. 2 §, nuvarande 47–49 §§ skall betecknas 10 kap. 2–4 §§, nuvarande 50 § skall betecknas 6 kap. 4 §, nuvarande 56 § skall betecknas 11 kap. 5 §,

dels att de nya 1 kap. 2 §, 6 kap. 6 §, 9 kap. 2 §, 10 kap. 3 § och 11 kap. 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 1 kap. 5 §, 2 kap. 4 § och 9 kap. 4–5 §§, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1997/98:40

Föreslagen lydelse

1 kap

2 §

Riksbanken har enligt 9 kap. 12 §
regeringsformen ansvaret för penningpolitiken.

Riksbanken har enligt 9 kap. 12 §
regeringsformen ansvaret för penningpolitiken. *Riksbanken får inom detta ansvarsområde utfärda närmare föreskrifter.*

Målet för Riksbankens verksamhet skall vara att upprätthålla ett fast penningvärde.

Riksbanken skall också främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

5 §

Ärenden som inte skall avgöras av fullmäktige avgörs av direktionen. Direktionen kan besluta att ärenden får avgöras av riksbankschefen eller någon annan tjänsteman i Riksbanken.

¹ Senaste lydelse av
38 § 1996:1021.
41 § 1997:104.

2 kap.

4 §

Fullmäktige får för Riksbankens räkning lämna remissyttranden inom sitt verksamhetsområde.

6 kap.

6 §

I penningpolitiskt syfte får Riksbanken genom beslut i enskilda fall uppställa kassakrav gentemot kreditinstitut.

Med kassakrav avses att viss andel, högst femton procent, av *kreditinstitutets* placeringar eller förbindelser, beräknade på det sätt Riksbanken *i det enskilda fallet* bestämmer, skall under angiven tid motsvaras av medel som med eller utan räntegottgörelse skall inestå på räkning för institutet i Riksbanken. I den utsträckning Riksbanken *i det enskilda fallet* bestämmer likställs med sådana medel *kreditinstitutets* ineliggande kassa.

För ett utländskt *kreditinstitut* som har rätt att driva verksamhet från filial här i landet beräknas kassakravet på filialens placeringar eller förbindelser.

Riksbanken får i penningpolitiskt syfte uppställa kassakrav gentemot monetära finansinstitut.

Med kassakrav avses att viss andel, högst femton procent, av *det monetära finansinstitutets* placeringar eller förbindelser, beräknade på det sätt Riksbanken bestämmer, skall under angiven tid motsvaras av medel som med eller utan räntegottgörelse skall inestå på räkning för institutet i Riksbanken. I den utsträckning Riksbanken bestämmer likställs med sådana medel *det monetära finansinstitutets* ineliggande kassa.

För ett utländskt *monetärt finansinstitut* som har rätt att driva verksamhet från filial här i landet beräknas kassakravet på filialens placeringar eller förbindelser.

9 kap.

2 §

Vid huvudkontoret skall det finnas en revisionsenhet samt de övriga enheter som Riksbanken beslutar.

Verksamheten vid revisionsenheten leds av fullmäktige, om inte annat följer av lagen (1988:46) om revision av riksdagsförvaltningen m.m.

Fördelningen av ärenden mellan enheterna skall framgå av den arbetsordning som avses i 38 §.

Fördelningen av ärenden mellan enheterna skall framgå av den arbetsordning som avses i 4 §.

Revisionsenheten vid Riksbanken utför också revision av Riksdagens förvaltningskontor, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer enligt revisionsplaner som fastställs av respektive myndighet.

4 §

Fullmäktige beslutar om arbetsordning i Riksbanken.

Riksbanken beslutar i övrigt i enskilda fall i frågor som rör personal och uppdragstagare hos

banken, om inte annat följer av lag eller beslut av riksdagen eller av Riksdagens förvaltningskontor.

Prop. 1997/98:164
Bilaga 1

5 §

Ledamöter i fullmäktige samt sådan personal och uppdragstagare hos Riksbanken som Riksbanken bestämmer skall skriftligen anmäla sitt innehav av finansiella instrument som anges i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument till Riksbanken. Detsamma gäller ändringar i innehavet. Anmälningsskyldigheten gäller dock inte för ordföranden och vice ordföranden i fullmäktige samt ledamöter i direktionen.

10 kap.

3 §

Riksbanken är bokföringsskyldig och det åligger banken att fullgöra denna skyldighet på ett sätt som ger erforderlig information för en bedömning av bankens verksamhet.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, Riksdagens revisorer och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och Riksdagens revisorer lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för *valuta- och penningpolitiken* samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, Riksdagens revisorer och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och Riksdagens revisorer lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för *penning- och valutapolitiken* samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

11 kap.

5 §

Riksbankens beslut enligt denna lag får överklagas endast i den utsträckning och i den ordning som sägs i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagens förvaltningskontor och myndigheter. Hur talan förs mot fullmäktiges beslut om

Riksbankens beslut enligt denna lag får överklagas endast i den utsträckning och i den ordning som sägs i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagens förvaltningskontor och myndigheter. Hur talan förs mot fullmäktiges beslut om

skiljande av en ledamot av direktionen från hans anställning regleras i 33 b §.

skiljande av en ledamot av direktionen från hans anställning regleras i 2 kap. 2 §.

Prop. 1997/98:164
Bilaga 1

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i
lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Prop. 1997/98:164
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen om ändring i lagen (1988:1385)
om Sveriges riksbank i dess lydelse enligt lagen (1998:000) om ändring i
nämnda lag¹ att nuvarande 12 § skall betecknas 7 kap. 3 §.

¹ Senaste lydelse prop. 1997/98:154.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 §, 2 kap. 2 och 3 §§ samt 3 kap. 2, 8, 10, 11 och 14 §§ lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Med *kreditinstitut* enligt denna lag avses de institut som anges i 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Med *monetära finansinstitut* enligt denna lag avses de institut som anges i 6 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

2 kap.

2 §¹

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att Riksbanken för ett tillstånd till valutatransaktion får

1. ta ut en avgift som skall tillfalla Riksbanken, eller
2. bestämma att ett visst belopp under en viss tid skall vara insatt på konto i Riksbanken.

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att den som innehar utländska betalningsmedel, tillgodohavanden på konton i utländskt myntslag eller utländska fondpapper skall erbjuda Riksbanken att mot betalning i svenska kronor lösa in tillgångarna. Riksbanken får, helt eller delvis, överlåta nämnda befogenhet till ett *kreditinstitut*.

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att den som innehar utländska betalningsmedel, tillgodohavanden på konton i utländskt myntslag eller utländska fondpapper skall erbjuda Riksbanken att mot betalning i svenska kronor lösa in tillgångarna. Riksbanken får, helt eller delvis, överlåta nämnda befogenhet till ett *monetärt finansinstitut*.

3 §²

Riksbanken får bemyndiga ett *kreditinstitut* att meddela tillstånd enligt detta kapitel. Anser sig *kreditinstitutet* inte kunna bifalla en ansökan, skall denna överlämnas till Riksbanken.

Riksbanken får bemyndiga ett *monetärt finansinstitut* att meddela tillstånd enligt detta kapitel. Anser sig *institutet* inte kunna bifalla en ansökan, skall denna överlämnas till Riksbanken.

¹ Senaste lydelse 1993:1702.

² Senaste lydelse 1993:1702.

3 kap.

2 §

Ett förordnande om kreditreglering kan gälla ett eller flera slag av *kreditinstitut*.

Regeringen kan på begäran av Riksbanken förordna att även annan som yrkesmässigt och i betydande omfattning bedriver kreditgivning, samt, när det gäller emissionskontroll, annan som offentligen utbjuder obligationer och andra fordringsrätter som är avsedda för allmän omsättning, skall kunna omfattas av kreditregleringen.

För den som omfattas av ett förordnande enligt andra stycket gäller i tillämpliga delar vad som sägs om *kreditinstitut*.

Ett förordnande om kreditreglering kan gälla ett eller flera slag av *monetära finansinstitut*.

För den som omfattas av ett förordnande enligt andra stycket gäller i tillämpliga delar vad som sägs om *monetära finansinstitut*.

8 §

Med placeringskrav avses att vissa av ett *kreditinstituts* placeringar vid en viss beräkningstidpunkt skall utgöra en viss andel av institutets totala placeringar eller att förändringen under en beräkningsperiod av sådana placeringar skall utgöra en viss procent av förändringen av de totala placeringarna.

Med placeringskrav avses att vissa av ett *monetärt finansinstituts* placeringar vid en viss beräkningstidpunkt skall utgöra en viss andel av institutets totala placeringar eller att förändringen under en beräkningsperiod av sådana placeringar skall utgöra en viss procent av förändringen av de totala placeringarna.

10 §

Ett *kreditinstitut* som åsidosätter en föreskrift som har meddelats med stöd av ett förordnande om kreditreglering skall betala en särskild avgift till staten.

Fråga om särskild avgift prövas av Riksbanken.

Ett *monetärt finansinstitut* som åsidosätter en föreskrift som har meddelats med stöd av ett förordnande om kreditreglering skall betala en särskild avgift till staten.

11 §

Den särskilda avgiften skall bestämmas som räntan på ett belopp som Riksbanken fastställer (underlagsbeloppet). Räntesatsen skall motsvara två gånger den räntesats som gäller enligt 52 § första och andra styckena lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Avgiften skall motsvara ränta enligt den angivna räntesatsen för tiden från den föregående beräkningstidpunkten eller, om en tidigare beräkning inte har skett, från det att föreskriften började

Den särskilda avgiften skall bestämmas som räntan på ett belopp som Riksbanken fastställer (underlagsbeloppet). Räntesatsen skall motsvara två gånger den räntesats som gäller enligt 11 kap. 2 § första och andra styckena lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Avgiften skall motsvara ränta enligt den angivna räntesatsen för tiden från den föregående beräkningstidpunkten eller, om en tidigare beräkning inte har skett, från det att föreskriften började

tillämpas eller för beräkningsperioden.

tillämpas eller för beräkningsperioden.

Prop. 1997/98:164
Bilaga 1

För utlåningsreglering och placeringskrav skall beräkningstidpunkten eller beräkningsperioden enligt första stycket vara den som avses i 5 § respektive 9 §. För emissionskontroll och räntereglering bestämmer Riksbanken beräkningstidpunkt eller beräkningsperiod särskilt.

14 §

Riksbanken får förelägga ett *kreditinstitut* att lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att bedöma om kreditreglering behövs eller för att tillämpa ett meddelat förordnande.

Riksbanken får förelägga ett *monetärt finansinstitut* att lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att bedöma om kreditreglering behövs eller för att tillämpa ett meddelat förordnande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Härigenom föreskrivs att 15 § beredskapsförordningen (1993:242) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §¹

Av bilagan till denna förordning framgår vilka myndigheter som är funktionsansvariga och de övriga myndigheter som har uppgifter inom funktionerna. Av bilagan framgår också vilka myndigheter som är beredskapsmyndigheter.

Av särskilda bestämmelser följer att civilbefälhavarnas och länsstyrelsernas verksamhet ingår i vissa funktioner utöver vad som framgår av bilagan. Enligt 30 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank skall Riksbanken samråda med Finansinspektionen i frågor som rör finansiella tjänster och med Kommerskollegium i frågor som har samband med utrikeshandeln. I lagen (1994:1720) om civilt försvar finns bestämmelser om kommunala uppgifter inom totalförsvaret.

Av särskilda bestämmelser följer att civilbefälhavarnas och länsstyrelsernas verksamhet ingår i vissa funktioner utöver vad som framgår av bilagan. Enligt 9 kap. 7 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank skall Riksbanken samråda med Finansinspektionen i frågor som rör finansiella tjänster och med Kommerskollegium i frågor som har samband med utrikeshandeln. I lagen (1994:1720) om civilt försvar finns bestämmelser om kommunala uppgifter inom totalförsvaret.

Svenska kyrkans centralstyrelse leder och samordnar den kyrkliga beredskapen i enlighet med vad centralstyrelsen avtalar med kyrkliga kommuner och andra trossamfund. I lagen om civilt försvar finns bestämmelser om kyrkorådets ansvar för beredskapen inom den kyrkliga kommunen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

¹ Senaste lydelse 1995:692.

Härigenom föreskrivs att lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Av Sveriges riksbank utgivna sedlar enligt nedan angivna författningar skall upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 31 december 1998.

1. Sedlar på 5 kronor enligt kungörelsen (1966:2) om nya sedlar på fem kronor,

2. sedlar på 10 kronor enligt kungörelsen (1965:68) om nya sedlar på femtio och tio kronor,

3. sedlar på 10 kronor med anledning av Riksbankens 300-årsjubileum enligt kungörelsen (1968:128) om nya sedlar på tio kronor,

4. sedlar på 50 kronor enligt kungörelsen (1965:68) om nya sedlar på femtio och tio kronor,

5. sedlar på 100 kronor enligt kungörelsen (1965:510) om nya sedlar på etthundra kronor,

6. sedlar på 500 kronor enligt Riksbankens kungörelse (RBFS 1985:2) om utgivande av sedlar på femhundra kronor,

7. sedlar på 1 000 kronor enligt förordningen (1976:758) om nya sedlar på ettusen kronor.

Om inlösen av sedlar som upphört att vara lagligt betalningsmedel finns bestämmelser i 8 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Om inlösen av sedlar som upphört att vara lagligt betalningsmedel finns bestämmelser i 5 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 23 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.
23 §²

Sekretess gäller för sådan uppgift hos myndighet om innehav av finansiella instrument som har lämnats till myndigheten till följd av särskilt beslut enligt 11 § insiderlagen (1990:1342) eller till följd av 38 § *andra stycket* lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank eller 44 § lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada eller men.

Sekretess gäller för sådan uppgift hos myndighet om innehav av finansiella instrument som har lämnats till myndigheten till följd av särskilt beslut enligt 11 § insiderlagen (1990:1342) eller till följd av 9 kap. 5 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank eller 44 § lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada eller men.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 1996:1017.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1998-04-23

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Gertrud Lennander, regeringsrådet Kjerstin Nordborg.

Enligt en lagrådsremiss den 16 april 1998 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
2. lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
3. lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
4. lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering,
5. lag om ändring i beredskapsförordningen (1993:242),
6. lag om ändring i lagen (1996:168) om vissa äldre sedlar,
7. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Carina Crantz.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

De olika ändringarna i riksbankslagen har blivit tekniskt mycket komplicerade. Ett bättre förfaringsätt hade varit att låta kapitelindelningen anstå till dess att en helt ny riksbankslag kunde se dagens ljus. Ändringarna genomförs emellertid såvitt Lagrådet kunnat finna på ett tekniskt korrekt sätt och det finns inte anledning att efter det nedlagda arbetet välja något annat förfarande.

Enligt Lagrådets mening medför förslaget också att riksbankslagen får en lämplig disposition, såväl i fråga om kapitelindelningen som inom de enskilda kapitlen, även om vissa placeringar naturligtvis kan diskuteras. För sin del vill Lagrådet ifrågasätta, om inte de bestämmelser i 6 kap. Penningpolitik och betalningssystem, som behandlar både valutaförhållanden och kreditförhållanden (2 och 4 §§), borde lösas upp och motsvarande föreskrifter i fråga om valutaförhållanden föras in i 7 kap. Valutapolitik.

Enligt lagrådsremissen skall begreppet kreditinstitut bytas ut mot begreppet monetärt finansinstitut. Som framhålls i remissen finns på skilda håll i den finansiella lagstiftningen ordet kreditinstitut och det har därvid fått skiftande innebörd (t.ex. lagen om finansieringsverksamhet, där f.ö. också det närliggande begreppet finansiellt institut definieras). Det är lätt att instämma i synpunkten i remissen att de olika definitionerna inom de här aktuella områdena om möjligt bör ha samma innebörd. Det finns enligt Lagrådets mening dessutom anledning att sträva efter att minimera anta-

let definitioner, något som i så fall bör ske i samband med en mera genomgripande översyn av den finansiella lagstiftningen.

Lagrådet kan ha förståelse för att det föreligger ett behov av att tillskapa en definition som är specifik för lagstiftningen på Riksbankens område. Det kan dock, såsom har gjorts av fullmäktige i Riksbanken, ifrågasättas om det nu är lämpligt att införa det föreslagna begreppet monetärt finansinstitut i lagen. Enligt vad som upplysts vid föredragningen av remissen förekommer uttrycket inom EMI i material angående vissa statistiska uppgifter. Begreppet har emellertid ännu inte fått något definitivt innehåll. Att, i avvaktan på att begreppet får ett innehåll efter resultatet av diskussionerna inom EMI, införa definitionen i lagstiftningen synes mindre lämpligt. Begreppet förefaller inte heller väl anpassat till svensk lagtext. Om en ändring över huvud taget skall göras redan nu, föreslår Lagrådet att enbart termen "finansinstitut" används, med de följdändringar i övrigt som kan bli aktuella.

Förslaget till lag om ändring i lagen om Sveriges riksbank

1 kap. 1 §

Paragrafen inleds med orden "Sveriges riksbank, som enligt 9 kap. 12 § regeringsformen är rikets centralbank ---". Den angivna paragrafen i regeringsformen inleds emellertid med orden "Riksbanken är rikets centralbank ---". I slutet av förevarande paragraf och i alla andra paragrafer i lagen anges banken som "Riksbanken", alltså med stor bokstav. Det synes därför som om bankens firma är "Riksbanken", inte "Sveriges riksbank". Firman bör då användas i inledningen till förevarande paragraf, så mycket mer som detta överensstämmer med den grundlagsbestämmelse till vilken hänvisningen sker.

Lagens rubrik är "Lag om Sveriges riksbank". Lagrådet ser trots det nu anförda inte något hinder mot att lagen får behålla denna rubrik, som får anses ha hävd. Det bör tilläggas att beteckningen "Sveriges riksbank" används också i 1 kap. 9 § bankrörelselagen (1987:617).

6 kap. 5 §

Enligt första stycket 1 får Riksbanken bevilja kredit mot "tillfredsställande" säkerhet. I övervägandena synes förutsättas att säkerheten skall vara "fullgod". Kravet på att säkerheten skall vara tillfredsställande ligger emellertid till sin språkliga innebörd närmare ett krav på att den skall vara nöjaktig eller godtagbar än ett krav på att den skall vara fullgod eller betryggande. Uttrycket "tillfredsställande säkerhet" är inte heller något vedertagen term i svensk krediträtt. Såvitt Lagrådet har sig bekant förekommer uttrycket endast i 12 kap. 3 och 4 §§ sjölagen (1994:1009). Enligt 2 kap. 13 § bankrörelselagen (1987:617) får kredit som huvudregel beviljas endast mot "betryggande" säkerhet. Enligt Lagrådets mening bör samma krav ställas på Riksbanken. Ordet "tillfredsställande" bör därför bytas ut mot "betryggande".

Godtas den synpunkt Lagrådet framfört under 5 § bör i andra stycket ordet ”tillfredsställande” bytas ut mot ”betryggande”.

6 kap 8 §

Enligt paragrafen får, om det finns synnerliga skäl, Riksbanken i likviditetsstödjande syfte bevilja kredit på särskilda villkor eller lämna garanti till bankinstitut och svenska företag som står under tillsyn av Finansinspektionen. Bestämningen ”på särskilda villkor” synes lämpligen böra hänföras också till möjligheten att lämna garanti och därför sättas framför ”bevilja kredit”. Avsikten är att likviditetsstödjande krediter skall få ges också till utländska bankfilialer i Sverige. För att inte även andra utländska bankinstitut skall omfattas (jfr definitionen 6 kap. 1 §) måste kravet att företag skall stå under Finansinspektionens tillsyn vara hänförligt också till bankinstitut, något som inte helt tydligt framgår av ordalydelsen. Bestämmelsen skulle bli tydligare om ordet ”sådana” infogades före ”bankinstitut”.

8 kap. 1 §

Från en huvudregel i tredje stycket första meningen anges två undantag, ett i andra meningen i samma stycke och ett i fjärde stycket. Båda undantagen markeras med ordet ”dock”. Det synes lämpligare att undantagen sammanförs i fjärde stycket, varvid även hänvisningen till 6 kap. 7 § bör preciseras att avse andra stycket i nämnda paragraf. Fjärde stycket kan då inledas på följande sätt: ”Riksbanken får dock enligt 6 kap. 7 § andra stycket bevilja kredit till staten under dagen. Riksbanken får också inom ramen ----”.

Förslaget till lag om ändring i lagen om ändring i lagen om Sveriges riksbank (förslag nr 2)

1 kap. 2 §

I paragrafen föreslås - med stöd av 8 kap. 14 § andra stycket regeringsformen - att Riksbanken skall bemyndigas meddela närmare föreskrifter inom det ansvarsområde som avser penningpolitiken. Det anses att delegation av riksdagens normgivningsmakt i princip bör ske med angivande av de hänseenden i vilka föreskrifter får meddelas, exempelvis så att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela närmare föreskrifter i vissa avseenden. Ramarna kan härvid göras ganska omfattande (se Håkan Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 2 uppl. s. 122 f). Det synes svårt att ange begränsningar för Riksbankens kompetens utöver den att det skall vara fråga om penningpolitiken. Sistnämnda bestämning får anses utgöra en tillräcklig avgränsning.

Avsikten torde vara att Riksbanken skall ges verklig normgivningsmakt. Prop. 1997/98:164
Ordet "närmare" utan vidare bestämmingar för tanken till verkställig- Bilaga 2
hetsföreskrifter och bör därför utgå.

Förslaget till lag om ändring i lagen om valuta- och kreditreglering

3 kap. 11 §

Enligt den föreslagna lydelsen skall straffröntan motsvara "två gånger den räntesats som gäller enligt 11 kap. 2 § första och andra styckena" riksbankslagen, dvs. fyra gånger utlåningsräntan enligt 6 kap. 5 § samma lag. 11 kap. 2 § andra stycket riksbankslagen innehåller inte någon räntesats och överensstämmer i det hänseendet med 52 § andra stycket riksbankslagen i gällande lydelse. Att förevarande paragraf nu hänvisar till andra stycket i 52 § riksbankslagen beror på att paragrafen inte ändrats i samband med en tidigare ändring av styckeindelningen i 52 § riksbankslagen. Hänvisningen bör därför endast avse 11 kap. 2 § första stycket riksbankslagen.

Förslaget till lag om ändring i beredskapsförordningen

Den författning som förslaget avser har tillkommit genom en regeringsförordning. Senast 15 § ändrades (1995:692) skedde det också genom en regeringsförordning. Lagrådet kan inte se något skäl att nu göra bestämmelsen riksdagsbunden, något som bara skulle vara ägnat att medföra komplikationer för framtiden. Lagrådet förordar därför att detta förslag inte föreläggs riksdagen.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Verksamhetsmål och ledning

1 § Riksbanken, som enligt 9 kap. 12 § regeringsformen är rikets centralbank och en myndighet under riksdagen, får endast bedriva eller ta del i sådan verksamhet som enligt lag ankommer på Riksbanken. (1 §)

2 § Riksbanken har enligt 9 kap. 12 § regeringsformen ansvaret för penningpolitiken. Riksbanken får inom detta ansvarsområde utfärda föreskrifter.

Målet för Riksbankens verksamhet skall vara att upprätthålla ett fast penningvärde.

Riksbanken skall också främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. (4 §)

3 § Enligt 9 kap. 12 § regeringsformen har Riksbanken elva fullmäktige, som väljs av riksdagen.

Fullmäktige väljer inom sig en ordförande samt en vice ordförande. (31 §)

4 § Enligt 9 kap. 12 § regeringsformen leds Riksbanken av en direktion, som utses av fullmäktige. Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år. Fullmäktige utser ordförande i direktionen, som samtidigt skall vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande, som samtidigt skall vara vice riksbankschef.

Fullmäktige skall när det behövs bestämma i vilken inbördes ordning vice riksbankschefer skall tjänstgöra i riksbankschefens ställe när riksbankschefen har förhinder. (32 §)

5 § Ärenden som inte skall avgöras av fullmäktige avgörs av direktionen. Direktionen kan besluta att ärenden får avgöras av riksbankschefen eller någon annan tjänsteman i Riksbanken. (41 § sista stycket)

2 kap. Fullmäktige

1 § Ledamöter av fullmäktige får inte

1. vara statsråd,
2. vara ledamot i direktionen,
3. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för en bank eller annat företag som står under Finansinspektionens tillsyn, eller
4. inneha annan anställning eller annat uppdrag som gör dem olämpliga för uppdraget som fullmäktig.

Ledamöterna får inte heller vara underåriga, i konkurs, underkastade näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Om en ledamot tar en sådan anställning eller ett sådant uppdrag som kan strida mot bestämmelserna i första stycket skall riksdagen entlediga ledamoten från uppdraget i fullmäktige. (33 §)

2 § Fullmäktiges rätt att skilja en ledamot av direktionen från hans anställning följer av 9 kap. 12 § regeringsformen.

Talan mot beslut om skiljande från anställning skall ske inom två månader från delgivning av beslutet. Riksbankschefen får föra talan vid EG-domstolen. Övriga ledamöter får väcka talan vid Arbetsdomstolen enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Arbetsdomstolen kan förklara ett beslut om skiljande från anställning ogiltigt.

Väcks inte talan inom den tid som föreskrivs i andra stycket har parten förlorat sin talan. (33b §)

3 § Vid fullmäktiges sammanträden skall protokoll föras.

Fullmäktige är beslutföra när minst åtta av ledamöterna är närvarande. Varje ledamot som deltar i den slutliga handläggning är skyldig att delta även i avgörandet. Ingen är dock skyldig att rösta för mer än ett förslag. Ett beslut om att skilja en ledamot av direktionen från hans anställning förutsätter att minst åtta av fullmäktiges ledamöter är ense om beslutet. (43 §)

4 § Fullmäktige får för Riksbankens räkning lämna remissyttranden inom sitt verksamhetsområde. (41 § andra stycket)

3 kap. Direktionen

1 § Ledamöter av direktionen får inte

1. vara ledamot av riksdagen,
2. vara statsråd,
3. vara anställd i Regeringskansliet,
4. vara anställd centralt av ett politiskt parti,
5. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för en bank eller annat företag som står under Finansinspektionens tillsyn, eller
6. inneha annan anställning eller annat uppdrag som gör dem olämpliga att vara direktionsledamot.

Ledamöterna får inte heller vara underåriga, i konkurs, underkastade näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Om en ledamot tar en sådan anställning eller ett sådant uppdrag som kan strida mot bestämmelserna i första stycket skall ledamoten genast anmäla det till fullmäktige.

Under ett år efter det att en ledamots anställning har upphört får ledamoten inte utan fullmäktiges medgivande inneha sådan anställning eller sådant uppdrag som avses i första stycket 5 och 6. (33a §)

2 § Ledamöter av direktionen får inte söka eller ta emot instruktioner när de fullgör penningpolitiska uppgifter. (41 a §)

Prop. 1997/98:164
Bilaga 3

3 § Vid direktionens sammanträden skall protokoll föras.

Direktionen är beslutför när minst hälften av ledamöterna är närvarande. Ärenden som kräver ett skyndsamt beslut får dock avgöras av två ledamöter, om de är ense om beslutet. Varje ledamot som deltar i den slutliga handläggningen av ett ärende är skyldig att delta även i avgörandet. Ingen är dock skyldig att rösta för mer än ett förslag.

Ordföranden och vice ordföranden i fullmäktige har rätt att närvara vid direktionens sammanträden med yttranderätt men utan förslags- och röst-rätt. (44 §)

4 kap. Gemensamma bestämmelser för fullmäktige och direktionen

1 § Uppkommer i Riksbankens verksamhet anledning att väcka en fråga om författningsändring eller någon annan åtgärd från statens sida, får fullmäktige eller direktionen inom sitt respektive ansvarsområde göra framställning i ämnet till riksdagen eller regeringen.

Innan en framställning till riksdagen eller regeringen görs skall fullmäktige och direktionen samråda med varandra. (29 §)

2 § I skrivelser som fullmäktige eller direktionen avger till riksdagen eller regeringen skall det anges vilka ledamöter som deltagit i beslutet och vem som varit föredragande. Har skiljaktig mening anmälts i ärendet, skall den anges i skrivelsen eller framgå av bifogat protokollsutdrag. (46 §)

3 § I viktigare frågor som har samband med betalningssystemets stabilitet eller berör Finansinspektionens tillsynsverksamhet skall Riksbanken samråda med inspektionen. Vid ett sådant samråd skall Riksbanken lämna Finansinspektionen de uppgifter som behövs. (42 a §)

4 § Ordföranden och vice ordföranden i fullmäktige samt ledamöterna i direktionen skall till riksdagen skriftligen anmäla

1. innehav av finansiella instrument som anges i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,

2. innehav av andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person,

3. ägande, helt eller delvis, av näringsfastighet enligt 1 kap. 5 § kommunalskattelagen (1928:370),

4. avtal av ekonomisk karaktär med tidigare arbetsgivare, såsom avtal om löne- eller pensionsförmån som lämnas under den tid som omfattas av uppdraget i fullmäktige eller anställningen i direktionen, och

5. krediter eller andra skulder samt villkoren för dessa.

Anmälan av tillgångar och avtal enligt första stycket 2-4 behöver inte göras om dessa tillsammans understiger ett marknadsvärde på 500 000

kronor. Detsamma gäller krediter och andra skulder enligt första stycket 5 om dessa tillsammans understiger 500 000 kronor.

Anmälan enligt första stycket skall göras när uppdraget eller anställningen påbörjas. Behöver enligt andra stycket tillgångar och avtal eller krediter och andra skulder inte anmälas vid denna tidpunkt skall anmälan ske senast inom fyra veckor från det att den i andra stycket angivna gränsen uppnåtts.

Anmälan skall därefter göras av förändring som innebär att

1. tillgång som avses i första stycket 1 förvärvas,
2. det sammanlagda värdet av tillgångar och avtal enligt första stycket 2-4 eller det sammanlagda beloppet av krediter och andra skulder enligt första stycket 5 förändrats med mer än 100 000 kronor sedan anmälan senast gjordes, under förutsättning att det sammanlagda värdet eller beloppet efter förändringen inte understiger 500 000 kronor eller
3. villkorsändring sker beträffande krediter och andra skulder som har anmälts.

Anmälan av sådana förändringar som avses i fjärde stycket skall göras senast fyra veckor från det att förändringen inträffade. (39 a §)

5 § Bestämmelser om ersättning till ledamöter och suppleanter i fullmäktige finns i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Lön och andra anställningsförmåner för ledamöter i direktionen fastställs av fullmäktige. (39 §)

6 § Fullmäktige och direktionen får inte sammanträda på ett område som är ockuperat av främmande makt. (45 §)

5 kap. Sedlar och mynt

1 § Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen har Riksbanken ensam rätt att ge ut sedlar och mynt. Fullmäktige skall bestämma utformningen av de sedlar och mynt som banken ger ut.

Sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken är lagliga betalningsmedel.

Penningenheten i Sverige kallas krona. Kronan delas i etthundra öre.

(5 §)

2 § Sedlar får ges ut med valörerna tjugo, femtio, etthundra, femhundra och ettusen kronor.

Mynt får ges ut med valörerna femtio öre, en krona, fem kronor och tio kronor.

Dessutom får minnes- och jubileumsmynt med andra valörer ges ut. (6 §)

3 § Riksbanken skall svara för landets försörjning med sedlar och mynt. (7 §)

4 § Sedlar och mynt som är skadade eller förslitna får lösas in av Riksbanken. För sedlar som blivit helt förstörda får Riksbanken betala ersättning.

Om särskilda skäl finns, får Riksbanken lösa in sedlar och mynt som upphört att vara lagliga betalningsmedel. (8 §)

Prop. 1997/98:164
Bilaga 3

6 kap. Penningpolitik och betalningssystem

1 § Med bankinstitut förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och utländska bankföretag som med stöd av 1 kap. 4 eller 5 § bankrörelselagen (1987:617) driver bankrörelse från filial här i landet.

Med finansinstitut förstås bankinstitut, kreditmarknadsföretag, värdepappersinstitut, allmänna pensionsfonden, försäkringsföretag med svensk koncession, landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna, Svenska skeppshypotekskassan samt utländska företag som med stöd av 2 kap. 8, 9 eller 10 § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet driver verksamhet från filial i Sverige. (3 §)

2 § Riksbanken skall följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna samt vidta erforderliga penningpolitiska åtgärder. (9 §)

3 § Riksbanken skall inför alla viktiga penningpolitiska beslut informera det statsråd som regeringen utser. (42 §)

4 § Riksbanken skall minst två gånger om året lämna en skriftlig redogörelse till riksdagen om penningpolitiken.

Riksbanken skall löpande offentliggöra statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden. Riksbanken skall även offentliggöra beslut om diskontoförändringar. (50 §)

5 § Riksbanken får i penningpolitiskt syfte

1. bevilja kredit mot betryggande säkerhet och ta emot inlåning,
2. köpa, sälja och förmedla svenska statspapper, andra lätt omsättningsbara värdepapper, valuta samt rättigheter och skyldigheter som anknyter till sådana tillgångar,
3. ge ut egna skuldebrev.

Räntevillkoren för Riksbankens in- och utlåning enligt första stycket 1 skall offentliggöras. (19 § och 18 § första stycket)

6 § Riksbanken får i penningpolitiskt syfte uppställa kassakrav gentemot finansinstitut.

Med kassakrav avses att viss andel, högst femton procent, av finansinstitutets placeringar eller förbindelser, beräknade på det sätt Riksbanken bestämmer, skall under angiven tid motsvaras av medel som med eller utan räntegottgörelse skall inestå på räkning för institutet i Riksbanken. I den utsträckning Riksbanken bestämmer likställs med sådana medel finansinstitutets ineliggande kassa.

För ett utländskt finansinstitut som har rätt att driva verksamhet från filial här i landet beräknas kassakravet på filialens placeringar eller förbindelser. (20 §)

7 § Riksbanken får tillhandahålla system för avveckling av betalningar och på annat sätt medverka i betalningsavveckling.

För att främja betalningssystemets funktion får Riksbanken bevilja deltagarna i systemet kredit under dagen. Kredit får endast beviljas mot betryggande säkerhet. Staten behöver inte ställa säkerhet. (nästan ny)

8 § Om det finns synnerliga skäl får Riksbanken i likviditetsstödjande syfte på särskilda villkor bevilja kredit eller lämna garanti till sådana bankinstitut och svenska företag som står under tillsyn av Finansinspektionen. (18 § andra stycket)

9 § Efter anmodan av Riksbanken skall ett finansinstitut eller annat företag som står under tillsyn av Finansinspektionen till Riksbanken lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att

1. följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna,
2. övervaka betalningssystemets stabilitet.

Den som har utfört en valutatransaktion är skyldig att till Riksbanken lämna de uppgifter och för Riksbanken visa upp de handlingar beträffande transaktionen som behövs som underlag för Riksbankens betalningsbalansstatistik. Detsamma gäller den för vars räkning transaktionen har utförts.

Om uppgiftsskyldighet föreligger enligt andra stycket skall den för vars räkning transaktionen utförs till den som förmedlar denna uppge sitt personnummer eller organisationsnummer, vad betalningen avser och vilket land betalningen går till eller kommer från samt namn på betalningsmottagare i utlandet.

Riksbanken får utfärda närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första och andra stycket. Om någon inte fullgör föreskriven skyldighet får Riksbanken förelägga honom vite. (22 §)

7 kap. Valutapolitik

1 § Riksbanken skall besluta om tillämpningen av det växelkurssystem som regeringen beslutat om. (10 §)

2 § Det ankommer på Riksbanken att i valutapolitiskt syfte hålla tillgångar i utländsk valuta, utländska fordringar och guld. (11 §)

3 § I valutapolitiskt syfte får Riksbanken

1. köpa, sälja och förmedla utländsk valuta, utländska statspapper, andra lätt omsättningsbara skuldebrev i utländsk valuta och guld samt rättigheter och skyldigheter som anknyter till nämnda tillgångar,
2. ge ut egna skuldebrev i utländsk valuta för de ändamål som avses i 1 § andra stycket lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning. (12 §)

4 § I valutapolitiskt syfte får Riksbanken ta upp utländsk kredit och kredit i utländsk valuta, bevilja kredit till annan centralbank och till Internatio-

nella valutafonden, bevilja kredit inom ramen för verksamheten i Bank en för internationell betalningsutjämning samt bevilja kredit för Europeiska unionens system för medelfristigt finansiellt stöd.

Efter medgivande av riksdagen får Riksbanken i valutapolitiskt syfte bevilja kredit till andra internationella finansorgan som Sverige är medlem i och sluta avtal med annan än centralbank om långsiktiga internationella låneåtaganden.

Riksbanken får också efter medgivande av riksdagen av egna medel tillskjuta insatskapital i Internationella valutafonden. (13 §)

5 § Riksbanken får förvärva de särskilda dragningsrätter som tillkommer Sverige genom deltagandet i Internationella valutafonden. Det åligger vidare Riksbanken att fullgöra de skyldigheter som följer av Sveriges deltagande i detta system. (14 §)

6 § Riksbanken får verka som förbindelseorgan i förhållande till internationella finansorgan som Sverige är medlem i. (15 §)

7 § Riksbanken får med eller utan räntegottgörelse ta emot insättningar i valuta eller guld från andra stater, mellanstatliga organ samt svenska och utländska banker. Riksbanken får göra sådana insättningar hos svenska och utländska banker.

Riksbanken får även ingå avtal om skyldigheter och rättigheter som anknyter till de insättningar som anges i första stycket. (16 §)

8 § Riksbanken skall på begäran tillhandahålla skattemyndigheter uppgifter som finns hos Riksbanken och som rör betalningar till eller från utlandet, om det behövs för myndigheternas kontroll av skatter eller avgifter. I fråga om uppgifter som behövs för taxering tillämpas i stället bestämmelserna i 3 kap. 16 § taxeringslagen (1990:324).

Riksbanken skall på begäran tillhandahålla tullmyndigheter uppgifter som finns hos Riksbanken och som rör betalningar för import eller export av varor.

Om det finns särskilda skäl får Riksbanken underlåta att lämna uppgifter enligt första och andra styckena. (22 a §)

8 kap. Övriga uppgifter

1 § Riksbanken skall ta emot betalningar till och göra utbetalningar för staten.

Riksbanken får ta emot inlåning från staten.

Riksbanken får inte bevilja kredit till eller förvärva skuldförbindelse direkt från staten, annat offentligt organ eller institution inom Europeiska unionen.

Riksbanken får dock enligt 6 kap. 7 § andra stycket bevilja kredit till staten under dagen. Riksbanken får också inom ramen för övriga bestämmelser i denna lag bevilja kredit till och förvärva skuldförbindelse från finansinstitut som ägs av staten eller annat offentligt organ. (23 §)

2 § Inom ramen för Riksbankens uppgifter som centralbank får Riksbanken förvärva aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter och ta på sig de förpliktelser som är förenade med dessa rättigheter. (24 §)

3 § Riksbanken får själv eller genom bolag som ägs av banken bedriva tryckerirörelse, papperstillverkning och tillverkning av sedlar samt tillverkning av mynt, medaljer och liknande föremål. (25 §)

4 § Riksbanken får förvärva fastigheter och inventarier som är avsedda för den verksamhet som banken bedriver eller har del i.

För att skydda en fordran får Riksbanken förvärva varje slag av egendom. Sådan egendom skall avyttras så snart det är lämpligt och senast när det kan ske utan förlust. (26 §)

5 § Riksbanken får mot betalning utföra tjänster som har anknytning till bankens verksamhet som centralbank. (27 §)

6 § Riksbanken får efter prövning i varje enskilt fall medge ackord samt besluta om avskrivning, nedsättning eller eftergift av fordran som banken har. (28 §)

9 kap. Administrativa bestämmelser

1 § Riksbanken bedriver verksamhet vid ett huvudkontor i Stockholm, där också fullmäktige och direktionen har sitt säte.

Riksbanken får dessutom bedriva verksamhet vid riksbankskontor och riksbanksdepåer till det antal och på de orter som Riksbanken bestämmer. (34 §)

2 § Vid huvudkontoret skall det finnas en revisionsenhet samt de övriga enheter som Riksbanken beslutar.

Verksamheten vid revisionsenheten leds av fullmäktige, om inte annat följer av lagen (1988:46) om revision av riksdagsförvaltningen m.m.

Fördelningen av ärenden mellan enheterna skall framgå av den arbetsordning som avses i 4 §.

Revisionsenheten vid Riksbanken utför också revision av Riksdagens förvaltningskontor, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer enligt revisionsplaner som fastställs av respektive myndighet. (35 §)

3 § Enligt förutsättningar som anges i 6 § punkterna 2 och 3 lagen (1994:260) om offentlig anställning får Riksbanken i särskilda fall besluta att endast svenska medborgare får vara anställda inom Riksbanken. (37 §)

4 § Fullmäktige beslutar om arbetsordning i Riksbanken.

Riksbanken beslutar i övrigt i enskilda fall i frågor som rör anställda och uppdragstagare hos banken, om inte annat följer av lag eller beslut av

riksdagen eller av Riksdagens förvaltningskontor. (38 § första och tredje stycket)

Prop. 1997/98:164
Bilaga 3

5 § Ledamöter i fullmäktige samt sådana anställda och uppdragstagare hos Riksbanken som Riksbanken bestämmer skall skriftligen anmäla sitt innehav av finansiella instrument som anges i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument till Riksbanken. Detsamma gäller ändringar i innehavet. Anmälningsskyldigheten enligt denna paragraf gäller dock inte för ordföranden och vice ordföranden i fullmäktige samt ledamöter i direktionen. (38 § andra stycket)

6 § Hos Riksbanken skall det finnas en personalansvarsnämnd med riksbankschefen som ordförande. Nämnden skall därutöver bestå av, förutom personalföreträdarna, de ledamöter som Riksbanken utser. Följande frågor skall, om de rör andra än ledamöter av direktionen, prövas av ansvarsnämnden:

1. skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden, dock inte i fråga om provanställning,
2. disciplinansvar,
3. åtalsanmälan,
4. avstängning.

Personalansvarsnämnden är beslutför när ordföranden och minst hälften av de andra ledamöterna är närvarande. (40 §)

7 § Vid planeringen och genomförandet av Riksbankens verksamhet i fred skall de krav beaktas som totalförsvaret ställer.

Vid beredskapsplaneringen skall Riksbanken samråda med Finansinspektionen i frågor om finansiella tjänster och med Kommerskollegium i frågor som har samband med utrikeshandeln.

(30 §)

10 kap. Budget, vinstdisposition och ansvarsfrihet

1 § Riksbanken skall ha en grundfond som uppgår till ettusen miljoner kronor, en reservfond som uppgår till femhundra miljoner kronor samt en dispositionsfond. (2 §)

2 § Riksbankens räkenskapsår är kalenderår.

Varje år före utgången av december månad skall direktionen fastställa en budget för Riksbankens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Direktionen skall lämna budgeten till Riksdagens finansutskott, Riksdagens revisorer och fullmäktige för kännedom. (47 §)

3 § Riksbanken är bokföringsskyldig och det åligger banken att fullgöra denna skyldighet på ett sätt som ger erforderlig information för en bedömning av bankens verksamhet.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, Riksdagens revisorer och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och Riksdagens revisorer

lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende. (48 §)

4 § Riksbankens resultaträkning och balansräkning fastställs av riksdagen, som också beslutar hur bankens vinst skall disponeras. Har reservfonden gått ned under femhundra miljoner kronor skall minst tio procent av årets vinst avsättas till reservfonden tills denna åter nått upp till detta belopp.

Riksdagen beslutar om ansvarsfrihet för fullmäktige för dess verksamhet och för direktionen för förvaltningen av Riksbanken. Ansvarsfrihet får vägras endast om det finns skäl att föra talan om ekonomiskt ansvar mot en ledamot av fullmäktige eller direktionen eller om ledamoten bör åtalas för brottsligt förfarande i samband med sitt uppdrag eller sin anställning. (49 §)

11 kap. Avgifter, vite m.m.

1 § Ett finansinstitut som inte uppfyller uppställda kassakrav skall betala särskild avgift till staten.

Frågan om särskild avgift prövas av Riksbanken. (51 §)

2 § Den särskilda avgiften enligt 1 § skall svara mot en ränta på underskottet för varje dag som uppgår till två gånger den utlåningsränta som Riksbanken tillämpar vid beviljande av kredit enligt 6 kap. 5 §.

Om det finns särskilda skäl, får avgiften sättas ned helt eller delvis. (52 §)

3 § Den som inte fullgör sin skyldighet enligt 6 kap. 9 § att lämna uppgifter eller visa upp handlingar eller som lämnar oriktig uppgift när skyldigheten fullgörs skall dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken. Om ett vite har förelagts med stöd av 6 kap. 9 § fjärde stycket, får dock inte dömas till straff för gärning som omfattas av föreläggandet.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar. (53 §)

4 § Riksbanken skall utan hinder av vad som föreskrivs i 8 kap. 8 § och 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) underrätta polismyndighet eller åklagarmyndighet om det i verksamhet som avses i dessa bestämmelser framkommer uppgifter som ger anledning att anta att ett brott har begåtts.

Om det finns särskilda skäl får Riksbanken underlåta att lämna sådan underrättelse. (54 §)

5 § Riksbankens beslut enligt denna lag får överklagas endast i den utsträckning och i den ordning som sägs i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagens förvaltningskontor och myndigheter. Hur talan förs mot fullmäktiges beslut om skiljande av en ledamot av direktionen från hans anställning regleras i 2 kap. 2 §. (56 §)

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999
2. Övergångsbestämmelser, se prop 1997/98:40 Riksbankens ställning.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 maj 1998

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Freivalds, Åsbrink, Schori, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Lindh, Johansson, von Sydow, Åhnberg, Pagrotsky, Östros, Messing

Föredragande: statsrådet Åsbrink

Regeringen beslutar proposition 1997/98:164 Ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upp- häver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bak- omliggande EG-regler
--------------------	--	--

Lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	1 kap. 2 §	
--	------------	--

